

СОЦІАЛЬНІ ПРАВА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМИЩЕНИХ ОСІБ: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

www.coe.int

Рада Європи є провідною організацією із захисту прав людини континенту. Вона включає в себе 47 держав-членів, 28 з яких є членами Європейського Союзу. Усі держави – члени Ради Європи підписалися під Європейською конвенцією з прав людини – договір, спрямований на захист прав людини, демократії та верховенства права. Європейський суд з прав людини контролює здійснення Конвенції у державах-членах.

**СОЦІАЛЬНІ ПРАВА
ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ:
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ**

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

2019

УДК 349.3=054.73:341.176(4)

**СОЦІАЛЬНІ ПРАВА
ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ:
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ:**

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

Наталія Чуйко

юристка, правозахисниця, тренерка з питань
захисту прав внутрішньо переміщених осіб

Олеся Ляшук

адвокат, правозахисниця

ISBN 978-966-937-815-6

Посібник підготовлено та видано за підтримки
Проекту Ради Європи «Внутрішнє переміщення
в Україні: розробка тривалих рішень» у межах
співпраці з громадською організацією «ДонбасSOS»

*Погляди, викладені у цьому посібнику,
є повною відповідальністю авторів
і жодною мірою не висловлюють
офіційну позицію Ради Європи*

© Проект Ради Європи
«Внутрішнє переміщення в Україні:
розробка тривалих рішень», 2019

© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ЩОДО ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	7
<i>ІНФОГРАФІКА</i> «МЕХАНІЗМ ПРИЗНАЧЕННЯ ВПО ПЕНСІЙ ТА ВСІХ ВИДІВ СОЦІАЛЬНИХ ВИПЛАТ»	8
<i>ІНФОГРАФІКА</i> «ІДЕНТИФІКАЦІЯ В АТ “ОЩАДБАНК”»	9
1. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ВИПЛАТ ВПО	10
<i>ІНФОГРАФІКА</i> «ЩОМІСЯЧНА ГРОШОВА АДРЕСНА ДОПОМОГА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ ДЛЯ ПОКРИТТЯ ВИТРАТ НА ПРОЖИВАННЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ НА ОПЛАТУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ»	15
2. ЩОМІСЯЧНА ГРОШОВА АДРЕСНА ДОПОМОГА ВПО ДЛЯ ПОКРИТТЯ ВИТРАТ НА ПРОЖИВАННЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ НА ОПЛАТУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ	16
<i>ІНФОГРАФІКА</i> «СУБСИДІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ»	24
3. СУБСИДІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ	25
<i>ІНФОГРАФІКА</i> «ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА СІМ'ЯМ З ДІТЬМИ, ЗОКРЕМА ДОПОМОГА ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ»	34
<i>ІНФОГРАФІКА</i> «ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН»	35
4. ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА СІМ'ЯМ З ДІТЬМИ, ЗОКРЕМА ДОПОМОГА ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ	36
4.1. ПОНОВЛЕННЯ ДОПОМОГИ ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ПРОПУСКОМ 12-МІСЯЧНОГО СТРОКУ	41
4.2. ПРИЗНАЧЕННЯ ДОПОМОГИ ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ПРОПУСКОМ 12-МІСЯЧНОГО СТРОКУ	43
<i>ІНФОГРАФІКА</i> «ДОПОМОГА НА ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ»	45
5. ДОПОМОГА НА ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ	46
<i>ІНФОГРАФІКА</i> «ТИМЧАСОВА ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА ДІТЯМ, БАТЬКИ ЯКИХ УХИЛЯЮТЬСЯ ВІД СПЛАТИ АЛІМЕНТІВ»	51
6. ТИМЧАСОВА ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА ДІТЯМ, БАТЬКИ ЯКИХ УХИЛЯЮТЬСЯ ВІД СПЛАТИ АЛІМЕНТІВ	52
ЗРАЗКИ ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ	61
СУДОВА ПРАКТИКА	76

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АД	Адресна допомога
АТО	Антитерористична операція
ВНЗ	Вищий навчальний заклад
ВПО	Внутрішньо переміщена особа
ДП «ІОЦ Мінсоцполітики»	Державне підприємство «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України»
ЕП	Електронний підпис
ЕПП	Електронне пенсійне посвідчення
ЖКП	Житлово-комунальні послуги
КК України	Кримінальний кодекс України
КМУ	Кабінет Міністрів України
Мінсоцполітики	Міністерство соціальної політики України
НПА	Нормативно-правовий акт
ООС	Операція Об'єднаних сил
ПФУ	Пенсійний фонд України
РАЦС	Орган реєстрації актів цивільного стану
СК України	Сімейний кодекс України
ТДД	Тимчасова державна допомога
ТОТ	Тимчасово окупована територія
Управління	Територіальне управління соціального захисту населення
УПФУ	Управління Пенсійного фонду України
ЦК України	Цивільний кодекс України
ЦНАП	Центр надання адміністративних послуг

ВСТУП

Уже понад п'ять років вимушене внутрішнє переміщення залишається одним із основних викликів, і, відповідно, пріоритетних напрямів державної політики України.

За даними Міністерства соціальної політики України, станом на 4 листопада 2019 р. обліковано 1 417 267 внутрішньо переміщених осіб (ВПО) з тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей, а також Автономної Республіки Крим і м. Севастополя¹, а також невідома кількість ВПО залишається на непідконтрольних уряду територіях та понад мільйон українців отримали притулок або мають інші форми легального перебування в інших країнах.

У складних умовах вимушеного переміщення на державу покладено низку зобов'язань щодо посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб, які прямо впливають із міжнародних норм про права людини. Рада Європи як єдина європейська міжурядова організація, уповноважена на діяльність у сфері прав людини, верховенства права і демократії, підтримує Україну на шляху до гарантування базових прав переселенців та інших цивільних осіб, які постраждали від конфлікту.

У межах Плану дій Ради Європи для України 2018–2021 імплементується **Проект Ради Європи «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень»**, що спрямований на розширення можливостей і посилення спроможності ВПО активно впливати на покращення системи захисту прав людини та доступу до правосуддя в Україні². Однією з цілей Проекту є вдосконалення нормативно-правової бази та юридичної практики стосовно внутрішнього переміщення через упровадження механізмів та процедур, що базуються на стандартах захисту прав ВПО, зокрема, житлових та майнових прав, а також права на соціальне забезпечення, заради сприяння досягненню якої й було підтримано підготовку та видання цієї публікації.

Цей практичний посібник ґрунтується на аналізі національного законодавства у сфері деяких видів соціального забезпечення ВПО, практики його застосування, інформації, розміщеної на ресурсах органів державної влади, органів місцевого самоврядування, звітів міжнародних та національних організацій, які займаються проблематикою ВПО, судової практики всіх ланок судової системи в Україні та практики Європейського суду з прав людини.

¹ Доступно за посиланням: <https://www.msp.gov.ua/news/17819.html>.

² Більш докладно про Проект Ради Європи див.: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/idps2-ukr>.

Поштовхом до вивчення проблематики соціального забезпечення ВПО та написання цього посібника стали звернення громадян, що були отримані під час роботи «гарячої лінії», правової онлайн-приймальні, досліджень юристів вторинної правової допомоги **Громадської організації «Донбас SOS»**.

Основна мета посібника – узагальнення практичних, ефективних та актуальних алгоритмів, надання корисних порад щодо застосування відповідних положень законодавства у сфері соціального забезпечення ВПО, а також реалізації та захисту своїх прав особами, що проживають на тимчасово окупованій території (ТОТ) України.

Основа посібника становлять тематичні розділи, що містять інформацію про законодавче регулювання та особливості реалізації прав ВПО у сфері соціального захисту, розкривають проблемні питання під час реалізації їхнього права на соціальний захист.

Формування одноманітної практики застосування окремих положень законодавства у сфері прав ВПО по всій території України, забезпечення єдиного та справедливого підходу до соціального захисту ВПО дозволить уникнути технічних помилок на рівні правозастосування та зменшить необхідність звернення до судового захисту порушених прав.

Посібник стане корисним працівникам державних органів, органів місцевого самоврядування, які займаються питаннями соціального забезпечення ВПО, фахівцям у галузі надання правової допомоги, а також безпосередньо внутрішньо переміщеним особам.

**ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ
ОКРЕМИХ ВИДІВ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ
ЩОДО ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ**

МЕХАНІЗМ ПРИЗНАЧЕННЯ ВПО ПЕНСІЙ ТА ВСІХ ВИДІВ СОЦІАЛЬНИХ ВИПЛАТ

КРОК 1

ВПО подає заяву до органу, що здійснює соціальні виплати (УПФУ), за місцем фактичного проживання:
відповідну заяву;
документи, необхідні для призначення конкретної соціальної допомоги/пенсії

КРОК 2

Орган, що здійснює соціальні виплати (УПФУ), надсилає відповідний запит про отримання електронної справи заявника

КРОК 3

Орган, що здійснює соцвиплати, після отримання електронної справи складає акт обстеження матеріально-побутових умов сім'ї, після чого вносить на розгляд комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат ВПО подання про призначення (відновлення) або про відмову в призначенні (відновленні) відповідної соціальної виплати

Порядок та строки складання акта обстеження матеріально-побутових умов сім'ї не визначено НПА. При цьому перевірки місця проживання не проводяться

КРОК 4

Комісія розглядає подання протягом п'яти робочих днів з дня його отримання та приймає рішення призначити (відновити) або відмовити у призначенні (відновленні) соцвиплати

ВАЖЛИВО!

Рішення комісії може бути оскаржене до суду

ІДЕНТИФІКАЦІЯ В АТ «ОЩАДБАНК»

Одержувачі соціальних виплат із числа ВПО один раз на шість місяців повинні обов'язково проходити ідентифікацію.

Що таке «ідентифікація»?

Особисте відвідування відділення АТ «Ощадбанк» з паспортом, банківською картою, звернення в касу банку і здійснення будь-якої дії з рахунком (зняття готівки, оплата ЖКП, перевірка балансу та інше), яка вимагає введення ПІН-коду

Як пройти «ідентифікацію»?

Слід звернутися особисто до будь-якого відділення АТ «Ощадбанк» безпосередньо в касу банку і проінформувати про те, що ви проходитье ідентифікацію.

Пред'явити документ, що посвідчує особу, та банківську картку.

На POS-терміналі (який вам повинні дати в касі) ввести ПІН-код по картці і здійснити будь-яку дію з рахунком (зняти готівку, оплатити ЖКП, перевірити баланс та інше). Шість місяців відрховуються із дня відкриття рахунка або з дня попередньої ідентифікації.

Ідентифікація проводиться безкоштовно

Особам з інвалідністю I групи та особам, які згідно з висновком лікарсько-консультаційної комісії не здатні до самообслуговування, які отримують виплати не через АТ «Ощадбанк», а через відділення «Укрпошти», проходити ідентифікацію не потрібно.

Якщо пенсіонер не пройшов вчасно обов'язкову фізичну ідентифікацію, відбудеться блокування видачі коштів з картки, про що пенсіонер отримає відповідне смс-повідомлення. Блокування видаткових операцій відбувається до моменту проведення ідентифікації. Орган соціального захисту населення припиняє виплати.

Розблокування рахунка буде здійснене на другий день після проходження ідентифікації. Для поновлення припинених соціальних виплат необхідно звертатися до органу соціального захисту населення

1. Деякі питання здійснення соціальних виплат ВПО

Правове регулювання

- *Постанова КМУ № 637 від 5 листопада 2014 р. «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам»*
- *Постанова КМУ № 365 від 8 червня 2016 р. «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам»*

5 листопада 2014 р. КМУ прийняв постанову № 637, якою встановив, що всі види соціальної допомоги та пенсійні виплати ВПО здійснюються за місцем перебування таких осіб на обліку, що підтверджується довідкою.

27 серпня 2015 р. до зазначеної постанови було внесено зміни, які визначили, що призначення та подовження виплати будь-яких видів соціальної допомоги та пенсії для ВПО проводиться через рахунки та мережу ПАТ «Державний ощадний банк України».

Одержувачі пенсій, які є ВПО, повинні отримати платіжну картку, яка водночас є пенсійними посвідченнями – електронне пенсійне посвідчення.

Електронне пенсійне посвідчення (ЕПП) – поєднує функції пенсійного посвідчення та банківської платіжної картки, містить електронну інформацію про власника та електронний підпис.

Умови отримання.

Для того, щоб подати заявку на оформлення/переоформлення ЕПП, необхідно:

1. Звернутися до територіального органу Пенсійного фонду України (ПФУ) за місцем фактичного проживання;
2. Написати заяву на виготовлення ЕПП.

Як отримати ЕПП?

Потрібно подати заяву на виготовлення ЕПП. При собі необхідно мати дві фотографії 30×25 мм, оригінал паспорта, довідку про надання ідентифікаційного номера (ідентифікаційний код).

Заява формується автоматично територіальним органом ПФУ. Пенсіонерам необхідно її лише підписати.

Виготовляє ЕПП «Ощадбанк» протягом 30 днів. Разом з посвідченням видається інструкція користувача ЕПП безкоштовно в обраному відділенні банку.

Пенсійні посвідчення, які видавалися до замовлення ЕПП, продовжують діяти. Впродовж терміну виготовлення ЕПП пенсіонер зможе одержувати пенсію через каси банку без використання картки.

Активация ЕПП.

Пенсионер обов'язково має активувати ЕПП для розблокування видаткових операцій (мати можливості використовувати картку та кошти для розрахунків). Активувати ЕПП можна у день оформлення у відділенні «Ощадбанку», або здійснивши будь-яку операцію, яка передбачає введення ПІН-коду (зняття готівки, перевірка балансу тощо).

Важливо! Якщо пенсіонер не пройшов вчасно обов'язкову фізичну ідентифікацію, відбудеться блокування видачі коштів з картки, про що пенсіонер отримає відповідне смс-повідомлення. Блокування видаткових операцій відбувається до моменту проведення ідентифікації та активації ЕПП! Термін дії ЕПП – три роки.

Обов'язкова фізична ідентифікація здійснюється впродовж:

- першого року дії ЕПП – кожні 6 місяців,
- у наступні роки – раз на 12 місяців.

Ідентифікація особи може буде проведена у будь-якому відділенні «Ощадбанку».

У день ідентифікації пенсіонеру необхідно здійснити будь-яку операцію (зняття готівки, перевірка балансу тощо), яка передбачає введення ПІН-коду через платіжний термінал у касі «Ощадбанку».

Дата ідентифікації визначається автоматично – з першого числа місяця випуску ЕПП, нанесеного на її лицьовому боці.

8 червня 2016 р. КМУ на додаток до попередніх постанов для регулювання процесу призначення (поновлення) соціальних виплат прийняв Постанову № 365, якою затвердив два порядки:

Порядок призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам;

Порядок здійснення контролю за проведенням соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам за місцем їх фактичного проживання/перебування.

Які саме соціальні виплати призначаються через чинний Порядок призначення/поновлення соцвиплат?

До соціальних виплат, які призначаються з урахуванням механізму Постанови КМУ №365, відносять довічні державні стипендії, усі види соціальної допомоги (адресна допомога (АД), допомога сім'ям з дітьми та інші) та компенсації, матеріальне забезпечення, надання соціальних послуг, субсидії та пільги (далі – соціальні виплати), які сплачуються за рахунок коштів державного бюджету та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Куди і як звертатися за призначенням (поновленням) соціальних виплат?

ВПО, а у визначених законодавством випадках – її законний представник, подає відповідну заяву до органу, що здійснює соціальні виплати на території, де зазначена особа перебуває на обліку за місцем її фактичного проживання, незалежно від факту реєстрації місця проживання/перебування у паспорті.

Важливо! Представництво за законом є різновидом представництва, підставою виникнення якого виступає не воля особи, яку представляють, а вказані у законі юридичні факти. Законними представниками є батьки (усиновителі), опікуни або інші особи, уповноважені законом представляти інтереси осіб, які не можуть цього робити самостійно¹. Не є законним представником особа за довіреністю!

Як відбувається призначення (поновлення) соціальних виплат?

Після отримання заяви від ВПО про призначення (поновлення) виплат орган, що здійснює соціальні виплати, надсилає запит до ДП «ІОЦ Мінсоцполітики» про отримання електронної справи заявника.

Після отримання електронної справи складається акт обстеження матеріально-побутових умов сім'ї та виноситься на розгляд комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам подання про призначення (відновлення) або про відмову в призначенні (відновленні) відповідної соціальної виплати.

Увага! 29 червня 2017 р. рішенням Окружного адміністративного суду м. Києва (справа № 826/12123/16) Порядок здійснення контролю за проведенням соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам за місцем їх фактичного проживання/перебування та пп. 7, 8, 9, 13 Порядку призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам **визнано нечинними**.

У зв'язку з цим усі перевірки фактичного проживання/перебування ВПО для отримання соціальних виплат, які раніше були передбачені Постановою № 365, скасовані, проте акт обстеження матеріально-побутових умов сім'ї складається і надалі.

21 серпня 2019 р. попередній склад Уряду **вніс зміни до низки постанов, що регулює порядок виплати допомоги внутрішньо переміщеним особам**, зокрема до Постанови № 365, шляхом виключення пенсій з порядку призначення (поновлення) соціальних виплат. Разом з тим КМУ проігнорував зазначене вище рішення суду. На сьогодні залишається невирішеним питання щодо механізму складання акта без здійснення перевірки місця проживання.

¹ Ст. 242 ЦК України.

Таким чином, внесені зміни не відповідають на виклики в цій сфері та залишають невиконаним рішення суду.

Важливо! На кожен соціальну виплату складається окремий акт обстеження матеріально-побутових умов. Порядок та строк складання акта обстеження матеріально-побутових умов сім'ї чинним законодавством не затверджений, тому кожний орган, який призначає соціальну виплату, самостійно обирає для себе зручний спосіб складання такого акта.

Приклад. Деякі органи викликають ВПО телефоном для підписання такого акта, деякі складають його одразу під час переоформлення відповідної соціальної виплати, деякі органи продовжують виходити та складати акт за місцем проживання ВПО

Варто звернути увагу, що кожний Закон, відповідно до якого призначається будь-яка соціальна виплата, встановлює строк щодо прийняття рішення про призначення або відмову в призначенні відповідного виду соціальної допомоги або пенсії, протягом якого повинні відбутися всі необхідні дії (у тому числі складання акта) та прийнято відповідне рішення.

У які строки комісія розглядає питання про призначення (відновлення) соціальних виплат та приймає відповідне рішення?

Комісія розглядає подання про призначення (відновлення) або про відмову у призначенні (відновленні) відповідної соціальної виплати протягом п'яти робочих днів з дня його отримання.

За результатами розгляду подання комісія приймає рішення про призначення (відновлення) або відмову у призначенні (відновленні) соціальної виплати з моменту припинення її виплати.

Не пізніше наступного робочого дня копію такого рішення комісія надсилає органам, що здійснює соціальні виплати, та у разі необхідності структурному підрозділу з питань соціального захисту населення.

Важливо! Якщо протягом строку, визначеного Законом для призначення відповідної соціальної виплати, її призначення так і не відбулося, необхідно письмово звернутися за отриманням пояснень з цього питання у порядку звернення громадян.

Увага! Пункт 12 Постанови КМУ №365 визначає відновлення соціальної допомоги з моменту припинення. Однак він не відповідає п. 15 Постанови КМУ №365, у якому зазначено, що орган, що здійснює соціальні виплати, призначає (відновлює) соціальну виплату з місяця, в якому надійшла заява ВПО. Суми со-

ціальних виплат, які не виплачені за минулий період, обліковуються в органі, що здійснює соціальні виплати, та виплачуються на умовах окремого порядку, визначеного КМУ.

З аналізу звернень ВПО за правовою допомогою органи, які здійснюють призначення (поновлення) соціальних виплат, керуються саме п. 15 Постанови КМУ № 365 та призначають (поновлюють) виплати саме з моменту звернення, а суми виплат за минулий час залишаються невиплаченими.

Важливо! *Окремого порядку щодо сум соціальних виплат за минулий час станом на липень 2019 р. КМУ так і не розроблено! Суми соціальних виплат, які не виплачені за минулий час, наразі можливо отримати тільки шляхом зверненням до суду із відповідною позовною заявою.*

Рішення комісії про відмову у призначенні (відновленні) соціальної виплати може бути оскаржене в суді (судові рішення щодо застосування Постанови КМУ № 365 дивись у розділі «Судова практика»).

Як відбувається призначення пенсій ВПО?

Постановою КМУ від 21 серпня 2019 р. № 788 змінено порядок виплати пенсій ВПО, а саме: у постанові зазначено, що при зверненні ВПО із заявою про призначення виплати пенсії з документом, що посвідчує особу, УПФУ ідентифікує особу заявника в порядку, що затверджується ПФУ, за погодженням із Мінсоцполітики. *Відповідного порядку ще не затверджено!*

До вказаних вище змін призначення пенсій ВПО здійснювалося в порядку, визначеному постановами КМУ від 5 листопада 2014 р. № 637 «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам», від 8 червня 2016 р. № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» та постановою ПФУ від 7 липня 2014 р. № 13-4 «Про органи, що здійснюють виплату пенсії та надання соціальних послуг громадянам України, які проживають на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя».

ЩОМІСЯЧНА ГРОШОВА АДРЕСНА ДОПОМОГА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ ДЛЯ ПОКРИТТЯ ВИТРАТ НА ПРОЖИВАННЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ НА ОПЛАТУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання,
в т.ч. на оплату ЖКП, надається щомісячна АД.

ХТО ПРИЗНАЧАЄ АДРЕСНУ ДОПОМОГУ?

Орган соціального захисту за місцем перебування особи на обліку як ВПО

КОМУ ПРИЗНАЧАЄТЬСЯ?

- ВПО, які перемістилися з ТОТ, населених пунктів, перелік яких затверджений розпорядженням КМУ №1085;
- ВПО, житло яких зруйноване або стало непридатним для проживання внаслідок проведення АТО або ООС;
- дітям, які народилися в таких сім'ях або яких усиновили, допомога призначається на сім'ю, інтереси якої представляє уповноважена особа

РОЗМІР АДРЕСНОЇ ДОПОМОГИ?

- 442,00 грн – для працездатних осіб;
- 1000,00 грн на одну особу (члена сім'ї) – для осіб, які отримують пенсію, які досягли пенсійного віку (крім осіб з інвалідністю), дітей, осіб, які досягли 18-річного віку та продовжують навчання за денною формою в закладах освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної) або вищої освіти, до закінчення таких закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років;
- 130% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, – для осіб з інвалідністю I групи та дітей з інвалідністю;
- 115% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, – для осіб з інвалідністю II групи;
- 100% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, – для осіб з інвалідністю III групи

Загальний розмір допомоги не може перевищувати на сім'ю – 3000 грн; на сім'ю, до складу якої входить одна особа з інвалідністю або дитина з інвалідністю, – 3400 грн; на багатодітну сім'ю – 5000 грн; на сім'ю, де є двоє і більше осіб з інвалідністю (дітей з інвалідністю), розмір допомоги не обмежується

**УВАГА! ОСОБАМ ПРАЦЕЗДАТНОГО ВІКУ, ЯКИМ ВИПЛАТУ ДОПОМОГИ
БУЛО ПРИПИНЕНО У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НЕПРАЦЕВЛАШТУВАННЯМ,
ГРОШОВА ДОПОМОГА НЕ ПРИЗНАЧАЄТЬСЯ!**

2. Щомісячна грошова адресна допомога ВПО для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг

Правове регулювання

- *Постанова КМУ № 866 від 24 вересня 2008 р. «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини»*
- *Постанова КМУ № 505 від 1 жовтня 2014 р. «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг»*

Що таке щомісячна АД та кому вона надається?

Щомісячна АД внутрішньо переміщеним особам – це грошова допомога, яка надається особам, що мають довідку про взяття на облік ВПО, які перемістились з ТОТ, Автономної Республіки Крим, населених пунктів, визначених у Постанові КМУ № 1085, або житло яких зруйновано, або стало непридатним для проживання внаслідок проведення АТО, або заходів із забезпечення національної безпеки і оборони.

Діти, які народились у внутрішньо переміщеної особи після дати початку АТО, тимчасової окупації АР Крим, заходів із забезпечення нацбезпеки і оборони, також мають право на отримання АД.

Увага! *Усиновлена дитина є членом сім'ї і має право на отримання довідки ВПО та, відповідно, АД.*

Усиновленням є прийняття усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах дочки чи сина. Аналіз законодавчих норм та судової практики, яка склалася з цього приводу, веде до висновку про рівність прав усиновленої дитини та рідної дитини.

АД призначається на сім'ю та виплачується одному, письмово уповноваженому, її представнику.

Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки¹.

Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли спільно з ними не проживає.

¹ Ст. 3 СК України.

Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства.

Увага! Якщо батьки та їх повнолітні діти спільно проживають, але не ведуть спільний побут, вони не можуть вважатися однією сім'єю у разі, якщо вони самотійно себе не визначають як сім'ю.

Чи може бути призначена АД на дітей, які перемістилися без супроводу батьків?

Неповнолітня дитина віком від 14 до 18 років має право самотійно звернутися за призначенням грошової допомоги.

Якщо дитина переміщується з ТОТ, з населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення, без супроводу батьків або осіб, які їх замінюють, поточний рахунок в банку на ім'я малолітньої дитини відкривається та грошова допомога виплачується їй за зверненням:

- баби, діда, повнолітніх сестри, брата, мачухи, вітчима без спеціальних на те повноважень. При цьому такі особи повинні надати документи, що підтверджують родинні стосунки між дитиною і заявником (свідоцтва про народження, свідоцтва про шлюб/розірвання шлюбу у разі зміни прізвища тощо);
- інших осіб, яким батьки передали дитину на виховання. У разі надання заяви батьків щодо отримання такої допомоги справжність підпису на ній має бути засвідчена нотаріально;
- служби у справах дітей, якщо догляд за дитиною, яка залишилася без батьківського піклування, тимчасово здійснюється родичами або іншими особами (сусідами, знайомими), з якими у неї на момент залишення без батьківського піклування склалися близькі стосунки, за рішенням служби у справах дітей.

Важливо! Діти, батьки яких не виконують свої обов'язки з виховання та утримання дитини з причин, які неможливо з'ясувати у зв'язку з перебуванням батьків на ТОТ, мають право на отримання статусу дитини, позбавленої батьківського піклування. Також такі діти, за наказом служби у справах дітей, тимчасово можуть бути влаштовані у сім'ю родичів, знайомих¹.

Для тимчасового влаштування дитини у сім'ю родичів чи знайомих така особа повинна письмово звернутися за місцем фактичного перебування до служби у справах неповнолітніх із заявою про надання згоди на тимчасове

¹ Постанова КМУ № 866 від 24.09.2008 р. «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини».

влаштування в її сім'ю дитини та надати копію свого паспорту. Для прийняття рішення про тимчасове влаштування у сім'ю після подання заяви проводиться обстеження умов проживання особи, надається (у разі можливості) згода дитини на проживання у сім'ї та згода всіх повнолітніх осіб, які мешкають разом із заявником.

Які документи необхідні та у який строк відбувається призначення?

✓ заява про надання АД (для призначення вперше у довільній формі) або заява, в якій повідомляється про відсутність змін, що впливають на призначення АД (у разі призначення на наступний строк: заява на наступний строк може бути подана з дати його початку або не раніше ніж за 15 днів до закінчення поточного строку);

✓ паспорт громадянина України або інший документ, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України; для іноземців та осіб без громадянства – документ, що посвідчує особу та підтверджує її спеціальний статус.

Додатково:

✓ ідентифікаційний код;
✓ копія свідоцтва про одруження;
✓ копії свідоцтва про народження дітей, засвідчені власним підписом уповноваженого представника сім'ї;

✓ письмова згода довільної форми про виплату АД уповноваженому представнику сім'ї від інших членів сім'ї;

✓ письмовий дозвіл на розкриття уповноваженим банком інформації, що містить банківську таємницю, щодо поточного рахунка, відкритого уповноваженому представнику сім'ї в установі уповноваженого банку;

✓ копія довідки з місця роботи або копія іншого документа, що посвідчує зайнятість (для працездатних осіб);

✓ копія довідки з військової частини про залучення до проведення АТО або ООС (для військовослужбовців із числа ВПО, які безпосередньо в районах АТО або ООС);

✓ копія акта технічного стану за формою згідно з Додатком до Постанови КМУ № 505 щодо житла, яке зруйновано або стало непридатним для проживання внаслідок проведення АТО або ООС.

УПСЗН протягом 10 днів після подання уповноваженим представником сім'ї заяви та документів, зазначених у Порядку, призначає або відмовляє у призначенні грошової допомоги, про що надають відповідне повідомлення уповноваженому представнику сім'ї.

На який строк та в якому розмірі призначається АД?

АД призначається строком на 6 місяців з дня звернення за її призначенням або по місяць зняття з обліку ВПО.

Розмір АД встановлено наступним чином:

442,00 грн – для працездатних осіб;

1000,00 грн на одну особу (члена сім'ї) – для осіб, які отримують пенсію, осіб, які досягли пенсійного віку (крім осіб з інвалідністю), дітей, осіб, які досягли 18-річного віку та продовжують навчання за денною формою в закладах освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної) або вищої освіти, до закінчення таких закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років;

130 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, – для осіб з інвалідністю I групи та дітей з інвалідністю. Станом на 1 липня 2019 р. – 2033,20 грн;

115 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, – для осіб з інвалідністю II групи. Станом на 1 липня 2019 р. – 1798,60 грн;

100 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, – для осіб з інвалідністю III групи. Станом на 1 липня 2019 р. – 1564,00 грн.

Загальний розмір допомоги на сім'ю розраховується як сума розмірів допомоги на кожного члена сім'ї та не може перевищувати 3000 грн, для сім'ї, до складу якої входить одна особа з інвалідністю або дитина з інвалідністю, – 3400 грн, для багатодітної сім'ї – 5000 грн. Загальний розмір допомоги на сім'ю, до складу яких входять двоє і більше осіб з інвалідністю (дітей з інвалідністю), максимальним розміром не обмежується.

Увага! *Прожитковий мінімум для кожної групи осіб встановлюється державним бюджетом України на відповідний рік, тому розмір допомоги періодично змінюється для деяких категорій осіб.*

Коли та кому АД не призначається?

АД не призначається взагалі у разі:

– якщо будь-хто із членів сім'ї (крім сімей, до складу яких входять військовослужбовці з числа ВПО) має у власності житлове приміщення/частину житлового приміщення, що розташоване в інших регіонах, ніж ТОТ, населені пункти, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, а також населені пункти, що розташовані на лінії зіткнення.

Право власності – право особи володіти, користуватися і розпоряджатися майном за своєю волею, незалежно від волі інших осіб¹

¹ Статті 316, 317 ЦК України.

Житлове приміщення – це опалюване приміщення, розташоване у надземному поверсі, призначене для цілорічного проживання і яке відповідає санітарно-епідеміологічним вимогам¹

Увага! У разі наявності житлового приміщення, яке зруйноване або стало непридатним для проживання внаслідок проведення АТО або заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, складається акт обстеження технічного стану житлового приміщення, копія якого надається Управлінню соціального захисту і АД призначається.

Важливо! Порядок складання та форма акта затверджуються кожним органом самоврядування самостійно та мають бути розміщені на офіційних порталах таких органів. Для отримання акта обстеження технічного стану житлового приміщення, яке було зруйноване, необхідно звернутися письмово із проханням скласти та видати такий акт до органів місцевого самоврядування за місцем знаходження такого приміщення².

Чи можливо самостійно перевірити наявність у власності житлового приміщення?

Отримати інформацію про наявність чи відсутність у власності житлового приміщення можливо самостійно, замовивши інформаційну довідку (виписку) з державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Для цього необхідно зареєструватися як користувач на порталі Кабінету електронних сервісів.

Після цього оформити запит за одним із критеріїв:

- ✓ адреса приміщення;
- ✓ реєстраційний номер об'єкта нерухомості;
- ✓ ідентифікаційні дані фізичної або юридичної особи.

Оплата за отримання виписки становить 20 грн.

Покрокова інструкція щодо отримання такої виписки розміщена на сайті Міністерства юстиції України.

Увага! Інформаційна довідка з реєстру формується за частковим збігом, наприклад, при пошуку за ПІБ можливе співпадіння з іншими людьми. Також можливі випадки, коли в довідці відображається не належне вам майно. У такому разі необхідно звернутися до державного реєстратора та розібратися в ситуації.

¹ Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України № 127 від 24 травня 2001 р.

² Приблизну форму акта див. у розділі «Зразки правових документів».

– будь-хто з членів сім'ї має на депозитному банківському рахунку (рахунках) кошти у сумі, що перевищує 25-кратний розмір прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб.

Важливо! Розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб встановлюється державним бюджетом України на відповідний рік, тому розмір депозиту, який дозволяє отримувати АД, змінюється.

Станом на 1 липня 2019 р. розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб становить 2007 грн. Таким чином, розмір депозиту не може перевищувати $2007 \cdot 25 = 50\,175$ грн.

Депозит (вклад) – це кошти, які розміщені клієнтами на їхніх іменних, вкладних (саме депозитних) рахунках у банку на визначений або невизначений строк зберігання, на котрі нараховуються відсотки¹

Увага! Для того, щоб мати можливість визначити грошові кошти як депозит, такі кошти повинні зберігатися тільки на вкладних (депозитних) рахунках². Не є депозитом нарахована пенсія, заробітна плата, доходи від ведення підприємницької діяльності, які зберігаються на поточних рахунках особи, навіть, якщо на них банк нараховує певний відсоток.

АД не призначається на члена сім'ї:

– який перебуває на повному державному утриманні в будинку дитини, дитячому будинку, дитячому будинку-інтернаті, психоневрологічному інтернаті, будинку-інтернаті для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, спеціальному будинку-інтернаті системи соціального захисту населення, школі-інтернаті, закладі спеціалізованої освіти військового (військово-спортивного) профілю;

– який відбуває покарання в місцях позбавлення волі.

Увага! Будь-які інші підстави для відмови у призначенні АД (наприклад, ненадання додаткових документів, не передбачених Порядком) законодавством не встановлено.

Які підстави для припинення виплати АД?

Виплата АД припиняється:

✓ при поданні уповноваженим представником сім'ї заяви про припинення виплати;

¹ Ст. 1058 ЦК України.

² Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні».

✓ отриманні Управлінням інформації про непрацевлаштування працездатної особи або її звільнення та подальше непрацевлаштування протягом 4-х місяців з дня звільнення;

✓ при знятті з обліку ВПО;

✓ у разі смерті ВПО;

✓ при виявленні Управлінням того, що особа при призначенні АД надає недостовірну інформацію, яка впливає на призначення допомоги.

У разі непрацевлаштування працездатної особи або звільнення такої особи та подальшого непрацевлаштування грошова допомога на цього члена сім'ї через два місяці з дня, що настає за днем звільнення, зменшується на 50 %, а через чотири місяці з дня, що настає за днем звільнення, – припиняється.

Увага! *Перебування на обліку у службі зайнятості не є працевлаштуванням¹.*

Громадянам, які доглядають за дітьми до досягнення ними трирічного віку; які доглядають за дітьми, що потребують догляду протягом часу, визначеного у медичному висновку лікарсько-консультативної комісії, але не більш як до досягнення ними шестирічного віку; які мають трьох і більше дітей віком до 16 років і доглядають за ними; які доглядають за особами з інвалідністю I групи або/та дітьми з інвалідністю віком до 18 років, або особами з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, або особами, які досягли 80-річного віку; а також фізичним особам, які надають соціальні послуги, та студентам денної форми навчання виплата АД НЕ припиняється з підстави непрацевлаштування.

Увага! *Особам працездатного віку, яким виплату грошової допомоги було припинено у зв'язку з непрацевлаштуванням, грошова допомога не призначається, крім осіб, які після припинення виплати грошової допомоги втратили працездатність.*

Важливо! *Працездатна особа, яка отримує АД, повинна інформувати Управління про факт звільнення або факт працевлаштування у триденний строк.*

Чи може бути поновлена виплата АД?

Поновлення виплати АД відбувається, якщо протягом місяця з місяця припинення її виплати уповноважений представник сім'ї повідомив Управління про зміну обставин, які вплинули на припинення виплати грошової допомоги.

¹ Ст. 1 Закону України «Про зайнятість населення».

Увага! Поняття «поновлення АД» та «призначення АД» на наступний строк – це різні поняття.

Призначення АД на новий строк відбувається кожні шість місяців. Для призначення допомоги на новий шестимісячний строк уповноважений представник сім'ї подає до Управління заяву, в якій повідомляє про відсутність змін, що впливають на призначення грошової допомоги, а також пред'являє довідки про взяття на облік ВПО усіх членів сім'ї.

Поновлення виплати адресної допомоги відбувається в рамках строку, на яку вона була призначена.

Приклад. Особі призначено допомогу на 6 місяців, за 2 місяці отримання допомоги особа поклала на депозит грошові кошти у розмірі більше, ніж дозволено Порядком для отримання допомоги, та повідомила про це Управління. З наступного місяця Управління припинило виплату допомоги, однак у місяць припинення виплати допомоги особа зняла депозит і з цього часу в особи знову виникло право на отримання АД. У разі якщо особа повідомить Управління про відсутність депозиту та подасть заяву на поновлення, грошова допомога може бути поновлена

Увага! У разі якщо в сім'ї відбулися зміни, які впливають на призначення АД, уповноважений представник сім'ї повинен повідомити про такі зміни орган, який призначає допомогу. У разі неповідомлення про зміни як наслідок може виникати переплата АД та повернення надмірно отриманих коштів до бюджету.

Важливо! Навмисне подання недостовірних відомостей чи приховування відомостей, що вплинули або могли вплинути на встановлення права на АД та визначення її розміру, може призвести до порушення кримінальної справи за ст. 190 КК України «Шахрайство»!

СУБСИДІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ

КУДИ ЗВЕРТАТИСЯ?

- До органу соціального захисту за зареєстрованим місцем проживання або за місцем фактичного проживання (для орендарів та ВПО);
- до ЦНАП за зареєстрованим місцем проживання або за місцем фактичного проживання (для орендарів та ВПО)
- у разі відсутності органу соцзахисту та ЦНАП – до уповноважених осіб, які визначаються виконавчими органами сільських, селищних, міських рад у територіальних громадах та ВПО

ЯКІ ДОКУМЕНТИ НЕОБХІДНО ПОДАТИ ОБОВ'ЯЗКОВО?

- Заяву;
- декларацію про доходи та майновий стан осіб, що звернулися за призначенням усіх видів соціальної допомоги;
- довідки про доходи;
- копію договору про реструктуризацію заборгованості з оплати ЖКП (у разі наявності);
- копію договору найму (оренди) житла (у разі наявності)

АВТОМАТИЧНЕ ПЕРЕПРИЗНАЧЕННЯ СУБСИДІЇ ДЛЯ ВПО НЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ НА НАСТУПНИЙ ОПАЛЮВАЛЬНИЙ (НЕОПАЛЮВАЛЬНИЙ) ПЕРІОД ПОТРІБНО ПОДАВАТИ НОВУ ЗАЯВУ ТА ДЕКЛАРАЦІЮ

ХТО НЕ МАЄ ПРАВА НА СУБСИДІЮ?

- Орендодавці, які не задекларували доходи від здачі майна в оренду;
- особи, які вчинили одноразову покупку або оплатили послуги вартістю понад 50 тисяч грн;
- володарі автомобілів, з дня випуску яких пройшло менше 5 років. Виняток – мопеди або машини, видані соцорганами;
- особи, які протягом 12 місяців перед зверненням отримали спадщину або набули права власності на земельну ділянку, квартиру (будинки), транспортний засіб;
- боржники з оплати ЖКП, витрат на управління багатоквартирним будинком, загальна сума двомісячної заборгованості яких перевищує 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- власники житлових приміщень з великою квадратурою: площа квартири перевищує 120 кв. м, а будинку – 200 кв. м. Обмеження не поширюється на дитячі будинки сімейного типу, прийомні та багатодітні сім'ї;
- особи працездатного віку, які не працюють, не навчаються і не перебувають на обліку в Центрі зайнятості

ЯК ПОДАТИ?

- Особисто звернутись;
- надіслати рекомендованим листом;
- через онлайн-сервіс. Електронна послуга доступна на порталі Мінсоцполітики: subsidiy.mfsp.gov.ua

Після призначення субсидії про будь-які зміни в сім'ї; чи зміни в складі сім'ї, соціальному статусі, придбанні товару або оплати послуг на суму понад 50 000 грн, необхідно протягом місяця повідомити орган, який призначив субсидію

3. Субсидія внутрішньо переміщеним особам

Правове регулювання

- *Постанова КМУ № 848 від 21 жовтня 1995 р. «Про спрощення порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива»*

Що таке домогосподарство?

Це сукупність осіб, які спільно проживають в одному житловому приміщенні (будинку), забезпечують себе всім необхідним для життя, ведуть спільне господарство, повністю або частково об'єднують та витрачають кошти. Ці особи можуть перебувати у родинних стосунках або стосунках свояцтва, не перебувати у будь-яких з цих стосунків, або бути і в тих, і в інших стосунках. Домогосподарство може складатися з однієї особи¹.

«Домогосподарство» і «сім'я» – поняття близькі, але різні. Сім'я – це сукупність осіб, які проживають разом або окремо (через роботу/навчання тощо), проте об'єднані родинними зв'язками і загальним бюджетом².

Хто має право на отримання?

- ✓ громадяни України, що проживають у житлових приміщеннях (будинках);
- ✓ іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України та проживають у житлових приміщеннях (будинках).

Важливо! ВПО мають право на отримання субсидії.

Важливо! Субсидія за рішенням Комісії (утворюється в Управлінні) може бути призначена у будь-яких випадках за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Куди звертатися?

- ✓ до Управління за зареєстрованим місцем проживання або за місцем фактичного проживання (для орендарів та ВПО);
- ✓ до ЦНАП за зареєстрованим місцем проживання або за місцем фактичного проживання (для орендарів та ВПО);

¹ Ст. 1 Закону України «Про Всеукраїнський перепис населення».

² Ст. 3 СК України.

✓ до уповноважених осіб, які визначаються виконавчими органами сільських, селищних, міських рад у територіальних громадах (у тому числі об'єднаних), у виконавчих органах, у яких відсутні Управління.

Хто звертається?

- 1) одна із зареєстрованих у житловому приміщенні (будинку) осіб;
- 2) особа, яка не зареєстрована в житловому приміщенні (будинку), проте фактично проживає в ньому на підставі договору найму (оренди) житла.

Важливо! Для ВПО, яка не зареєстрована в житловому приміщенні (будинку), проте фактично в ньому проживає, договір оренди не є обов'язковим. Підставою для призначення субсидії є акт обстеження матеріально-побутових умов;

3) індивідуальний забудовник, будинки яких не прийняті в експлуатацію, у разі, коли їм нараховується плата за ЖКП;

4) неповнолітні діти, які залишилися без батьківської опіки (піклування) та/або недієздатним особам працездатного віку, над якими встановлено опіку – за заявою опікуна (піклувальника);

5) студенти денної форми навчання, місце проживання яких зареєстроване у гуртожитках.

Важливо! У пп. 1–2 субсидія призначається на підставі рішення Комісії та акта обстеження матеріально-побутових умов.

Важливо! Не призначається, якщо неповнолітні діти (до 18 років) (крім студентів денної форми навчання, місце проживання яких зареєстроване у гуртожитках), маючи батьків, зареєстровані в житловому приміщенні (будинку) самі.

Важливо! Решта членів домогосподарства, доходи та майно яких враховуються під час призначення субсидії, повинні підтвердити свою згоду на доступ і обробку персональних даних.

Коли звертатися?

Перепризначення субсидій на новий період здійснюється щороку в травні.

Важливо! Автоматичне перепризначення субсидій не стосується ВПО.

Як подати документи?

- ✓ особисто звернувшись до Управління;
- ✓ рекомендованим листом до Управління;
- ✓ через онлайн-сервіс.

Електронна послуга доступна на порталі Мінсоцполітики: subsidii.mls.gov.ua. Для заповнення відкривається електронна форма. У процесі заповнен-

ня відбувається автоматична перевірка, користувачам сервіс також пропонує підказки, щоб полегшити роботу. Увійти в систему можна або за допомогою ЕП, або за допомогою електронної пошти. Оформлення ЕП – платна послуга, яка надається акредитованими центрами сертифікації ключів (органів юстиції, податкової, банків тощо).

Відмінність полягає у такому:

– при поданні заяви з використанням ЕП додатковий візит до Управління не потрібен, усі документи приймаються і розглядаються нарівні з паперовими документами. Документи вважаються прийнятими в момент подання заяви з використанням ЕП;

– при реєстрації за допомогою електронної пошти все-таки потрібен візит до Управління для подання документів особисто протягом місяця з дня подачі документів електронною поштою. Документи вважаються поданими з моменту особистого візиту до Управління.

Як розраховується розмір?

Право на отримання субсидій мають домогосподарства, у яких плата за ЖКП є більшою за визначений для них обов'язковий платіж. Обов'язковий відсоток платежу розраховується індивідуально за встановленою формулою і залежить виключно від доходів членів домогосподарства:

- ✓ обчислюється середньомісячний сукупний дохід домогосподарства;
- ✓ середньомісячний сукупний дохід ділиться на кількість членів домогосподарства і визначається середньомісячний дохід на одну особу;
- ✓ дохід на одну особу ділиться на розмір прожиткового мінімуму на одну особу в розрахунку на місяць;
- ✓ отриманий результат ділиться на 2, а потім множиться на 15% і, таким чином, визначається відсоток від середньомісячного сукупного доходу.

Після цього розраховується розмір обов'язкового платежу: обов'язковий відсоток платежу множиться на середньомісячний сукупний дохід домогосподарства.

Для попереднього розрахунку розміру субсидії рекомендуємо скористатись калькулятором <https://teplo.gov.ua/calculation>. Соціальні норми житла та нормативи споживання ЖКП встановлені КМУ.

Ознайомитись із ними можна за посиланням: <https://www.msp.gov.ua/news/16212.html>.

Які документи необхідно подати обов'язково?

- ✓ Заяву (форма встановлена Мінсоцполітики);
- ✓ декларацію про доходи та майновий стан осіб, що звернулися за призначенням усіх видів соціальної допомоги (форма встановлена Мінсоцполітики);

✓ довідки про доходи – у разі зазначення в декларації доходів, інформації, яка відсутня у ДФС, ПФУ, фондах соціального страхування тощо і відповідно до законодавства не може бути отримана за запитом Управління. У разі неможливості підтвердити такі доходи довідкою до декларації додається письмове пояснення із зазначенням їх розміру;

✓ копію договору про реструктуризацію заборгованості з оплати ЖКП (у разі наявності). Оплата ЖКП може бути здійснена в будь-який період, у тому числі після 20 числа. Однак, якщо станом на травень 2019 р. буде прострочена понад місяць заборгованість за ЖКП понад 340 грн, субсидію на новий період 2019–2020 роки не призначатимуть;

✓ копію договору найму (оренди) житла (у разі наявності).

Які документи потрібно пред'явити (показати) при особистому зверненні?

- ✓ Паспорт або інший документ, що посвідчує особу;
- ✓ реєстраційний номер облікової картки платника податків (ідентифікаційний номер);
- ✓ довідку про взяття на облік ВПО.

Які строки призначення?

Протягом 10 календарних днів з дня подання документів приймається відповідне рішення.

Важливо! 10 календарних днів обраховуються після подання заяви і документів та отримання Управлінням усіх необхідних відомостей від інших організацій, органів влади, суб'єктів господарювання.

Управління приймає рішення:

– або про призначення субсидії. Про прийняте рішення надсилається повідомлення (на вибір Управління) в паперовому або електронному вигляді чи шляхом смс-повідомлення;

– або про відмову в призначенні. Про прийняте рішення надсилається повідомлення в **паперовому вигляді** з врученням відповідного повідомлення під особистий підпис із зазначенням причин відмови і порядку оскарження прийнятого рішення;

– або про передання на розгляд Комісії. Повідомлення надсилається – в **паперовому вигляді** з врученням відповідного повідомлення під особистий підпис із зазначенням підстав для подання таких документів на розгляд Комісії і порядку оскарження відповідного рішення.

Комісія розглядає документи та приймає рішення **протягом 30 календарних днів** з дня прийняття Управлінням рішення про подання документів щодо призначення субсидії на розгляд Комісії.

Важливо! Про прийняте рішення ВПО повідомляється протягом 3 календарних днів з дня його прийняття.

Які доходи враховуються при призначенні субсидії?

- ✓ Заробітна плата після сплати податку на доходи фізичних осіб;
- ✓ пенсія;
- ✓ стипендія;
- ✓ соціальні виплати, які призначаються Управлінням;
- ✓ допомога по безробіттю, інші страхові виплати, які призначаються фондами соціального страхування;
- ✓ грошові перекази, отримані з-за кордону.

До сукупного доходу домогосподарства не включаються такі соціальні виплати:

- ✓ частина допомоги при народженні дитини, виплата якої здійснюється одноразово;
- ✓ частина допомоги при усиновленні дитини, виплата якої здійснюється одноразово;
- ✓ одноразова винагорода жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня»;
- ✓ державна соціальна допомога на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- ✓ допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування;
- ✓ щомісячна АД ВПО для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату ЖКП;
- ✓ аліменти, отримані на дітей;
- ✓ сплачені аліменти (за умови документального підтвердження фактичної сплати);
- ✓ спеціальна бюджетна дотація за вирощування молодняка великої рогатої худоби, який народився в господарствах фізичних осіб;
- ✓ доходи від розміщення депозитів;
- ✓ оплата праці членів виборчих комісій, а також осіб, які залучаються до роботи в комісії, у тому числі в день голосування, дні встановлення підсумків голосування та результатів виборів;
- ✓ допомога громадських та благодійних організацій;
- ✓ допомога на поховання;
- ✓ одноразова допомога, яка надається відповідно до законодавства або за рішеннями органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності;
- ✓ вартість безоплатно отриманих санаторно-курортних путівок, технічних та інших засобів реабілітації, в тому числі грошова компенсація вартості за самостійно придбані технічні засоби реабілітації;

✓ суми, які виплачуються в порядку відшкодування шкоди, заподіяної працівникові за ушкодження його здоров'я, що пов'язане з виконанням ним трудових обов'язків.

Важливо! Законодавчо визначено суми, що не підлягають врахуванню щодо осіб, які беруть (брали) безпосередню участь у проведенні АТО (ООС).

Період за який враховуються доходи.

Для розрахунку субсидії середньомісячний сукупний дохід осіб враховується:

✓ за III–IV квартали попереднього календарного року – у разі, коли субсидія призначається з початку неопалювального сезону;

✓ за I–II квартали поточного календарного року – у разі, коли субсидія призначається з початку опалювального сезону;

✓ за два квартали, що передують місяцю, який передує місяцю звернення за призначенням субсидії, – у разі, коли субсидія призначається не з початку опалювального (неопалювального) сезону.

Як отримати субсидію тільки на фактично проживаючих осіб?

Розгляд комісією питання про нарахування субсидії на фактичну кількість людей, які проживають у житлових приміщеннях (будинках), здійснюється на підставі письмової заяви з відповідним проханням. При цьому в декларації вказується повний склад зареєстрованих осіб, але з позначкою «не проживають» навпроти відсутніх. На підставі цих документів, а також довідки, що підтверджує факт непроживання конкретної особи за цією адресою, Управління перевіряє матеріально-побутові умови і складає акт. За результатами перевірки Управління готується подання на Комісію, рішення якої є обов'язковим.

Важливо! Винесення такого рішення жодним чином не впливає на реєстрацію місця проживання осіб, відсутніх за зареєстрованим місцем проживання.

Які підстави відмови у призначенні?

Опалювана площа житлових приміщень (будинків) перевищує 120 кв. метрів для квартири, 200 кв. метрів для індивідуальних будинків.

Важливо! Не застосовується для житлових приміщень (будинків) дитячих будинків сімейного типу, прийомних сімей, багатодітних сімей; сімей, у яких на початок місяця, з якого призначається субсидія, проживають троє і більше дітей, з урахуванням тих, над якими встановлено опіку чи піклування.

Будь-хто зі складу домогосподарства або член сім'ї домогосподарства має у своєму володінні транспортний засіб, з дати випуску якого минуло менше п'яти років (крім мопеда).

Важливо! Дозволена наявність транспортних засобів, одержаних безоплатно чи придбаних на пільгових умовах через Управління.

Важливо! Якщо право власності або володіння на транспортний засіб набуто під час отримання субсидії, громадянин, якому призначено субсидію, протягом 30 календарних днів зобов'язаний повідомити про це Управління незалежно від розміру вартості транспортного засобу.

У складі домогосподарства або у складі сім'ї члена домогосподарства є особи, що досягли 18-річного віку станом на початок періоду, за який враховуються доходи для призначення субсидії і в цьому періоді:

1) у них взагалі відсутні доходи, які враховуються під час призначення субсидії;

2) нарахований середньомісячний сукупний дохід менший ніж розмір мінімальної заробітної плати, встановленої на початок періоду, за який враховуються доходи для призначення субсидії;

3) ними або за них не сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у розмірі, не меншому від мінімального, сумарно протягом трьох місяців у періоді, за який враховуються доходи для призначення субсидії (крім випадків, коли наявна заборгованість роботодавця із виплати заробітної плати та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за цих осіб);

4) будь-хто зі складу домогосподарства або член сім'ї особи зі складу домогосподарства протягом 12 місяців перед зверненням за призначенням субсидії, призначенням субсидії без звернення здійснив купівлю або іншим законним способом набув права власності на земельну ділянку, квартиру (будинок), транспортний засіб (механізм), будівельні матеріали, інші товари довгострокового вжитку або оплатив (одноразово) будь-які послуги (крім медичних, освітніх та ЖКП згідно із соціальною нормою житла та соціальними нормативами житлово-комунального обслуговування) на суму, яка на дату купівлі, оплати, набуття права власності в інший законний спосіб перевищує 50 000 грн;

5) Управлінням отримано інформацію про наявність простроченої понад місяць (на дату надання такої інформації) заборгованості з оплати ЖКП, загальна сума якої перевищує 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян на день звернення за призначенням субсидії;

6) у складі домогосподарства або у складі сім'ї члена домогосподарства є особи, які, за даними Єдиного реєстру боржників, мають заборгованість за виконавчими провадженнями про стягнення аліментів понад три місяці (крім осіб, які є алко- або наркозалежними, що підтверджується довідкою від лікаря).

Про які зміни в сім'ї необхідно повідомити Управління?

Повідомити Управління потрібно про будь-які зміни в сім'ї: зміни у складі тих, хто зареєстрований/проживає; соціального статусу, джерела доходів, модифікації переліку одержуваних ЖКП або умов їх надання, а також про придбання товару або оплати послуг на суму понад 50 000 грн. Інформування Управління про зміни, що сталися, має відбуватися протягом місяця, відколи сталися такі зміни. У разі зміни складу зареєстрованих у житловому приміщенні (будинку) осіб подаються також нові заява та декларація.

Куди звертатись у разі виникнення питань щодо отримання субсидії?

- **До органу звернення** – за отриманням інформації щодо будь-яких питань, пов'язаних з призначенням субсидії;
- **до управителів, об'єднань, виконавців комунальних послуг** – за отриманням інформації щодо спожитих послуг, нарахованих сум за послуги, розміру заборгованості (переплати);
- **до АТ «Ощадбанк»** – за отриманням інформації щодо операцій, здійснених за обліковим записом субсидії щодо перерахування коштів управителям, об'єднанням, виконавцям ЖКП.

Оскарження. Є право оскаржити до комісії або до суду рішення Управління щодо розміру призначеної субсидії або про відмову в призначенні субсидії, а також рішення щодо подання документів на розгляд комісії.

Для звернення до суду обов'язковим є отримання письмової відповіді Управління щодо прийнятого рішення!

Чи проводиться перерахунок субсидії при підвищенні вартості ЖКП?

Так, перерахунок субсидії в межах установленого терміну її призначення здійснюється без звернення громадян у випадках:

- ✓ зміни цін і тарифів на послуги ЖКП;
- ✓ встановлення нової дати початку (закінчення) опалювального періоду;
- ✓ встановлення КМУ нового розміру частки витрат громадян на оплату ЖКП;
- ✓ зміни соціальної норми житла та нормативів користування комунальними послугами;
- ✓ проведення перерахунку розміру плати за ЖКП у разі їх ненадання або надання не в повному обсязі.

Що таке монетизація субсидій?

Це виплата субсидії у готівковій формі громадянам, які звернулися за призначенням субсидії, з 1 січня 2019 р. та здійснюється за рахунок коштів, перед-

бачених у державному бюджеті для виплати пільг і субсидій громадянам на оплату ЖКП шляхом перерахування коштів на рахунок Мінсоцполітики в АТ «Ощадбанк» на підставі укладеного між Мінсоцполітики та АТ «Ощадбанк» договору.

З березня 2019 р. почався процес монетизації субсидій – виплати субсидії у готівковій формі, що здійснюється один раз на рік за підсумками опалювального сезону.

Комунальні рахунки з лютого 2019 р. будуть надходити без відображення субсидії. Субсидія буде отримана разом із пенсією на картку чи принесена поштою, або у разі якщо ви не є пенсіонером, – грошовим переказом на рахунок в АТ «Ощадбанк».

Оплата ЖКП відбуватиметься автоматично. Щомісяця надавачі ЖКП для АТ «Ощадбанк» формуватимуть онлайн-платіжку. АТ «Ощадбанк» до 18 числа кожного місяця здійснюватиме оплату ЖКП. Протягом доби після перерахування коштів АТ «Ощадбанк» на рахунки комунальних підприємств ви отримуєте SMS з інформацією про суми коштів, які потрібно доплатити кожному комунальному підприємству. Детально щодо етапів сплати рекомендуємо ознайомитись за посиланням: <https://www.oschadbank.ua/ua/sb>.

Важливо! Монетизовану субсидію можна буде отримати у будь-якому відділенні АТ «Ощадбанк». Потрібен лише паспорт та ідентифікаційний код. Немає жодної прив'язки до місця реєстрації громадянина, якому призначено субсидію.

Для зручності АТ «Ощадбанк» пропонує перед відвідуванням банку пройти реєстрацію на офіційному сайті <https://www.oschadbank.ua/ua/sb> або в Контакт-центрі АТ «Ощадбанк» за тел.: 0-800-210-800 (безкоштовно зі стаціонарних та мобільних телефонів по території України), що дасть змогу самостійно обрати найближче відділення, зручний час та дату для отримання коштів без черг.

Також створені персональні кабінети, де можна буде перевірити інформацію про розмір нарахованої субсидії, перелік ЖКП, які сплачені за рахунок субсидії, залишок коштів. Жодних комісій за обслуговування їх персональних облікових АТ «Ощадбанк» не братиме.

ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА СІМ'ЯМ З ДІТЬМИ, ЗОКРЕМА ДОПОМОГА ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ

КОЛИ ТА КУДИ ЗВЕРТАТИСЯ?

До органу соціального захисту населення за зареєстрованим місцем проживання або місцем фактичного проживання.

Документи подаються не пізніше 12 місяців з дня народження дитини.

Пропуск 12-місячного строку для осіб, які перемістилися із ТОТ, може бути визнаний поважним у судовому порядку

Одержувачі зобов'язані повідомляти про зміну всіх обставин, що впливають на виплату грошової допомоги

КОМУ НАДАЄТЬСЯ ТА ЯКІ ДОКУМЕНТИ ПОДАВАТИ?

Один із батьків дитини (опікун), який постійно проживає разом з дитиною, подає:

- заяву;
- копію свідоцтва про народження дитини;
- опікуни подають, крім зазначених документів, копію рішення про встановлення опіки.

Для зарахування періоду відпустки по догляду за дитиною до 3-х років до стажу – копію наказу про надання відпустки по догляду за дитиною до 3-х років.

Даний перелік документів є вичерпним

ЯК ПОДАТИ ДОКУМЕНТИ?

У паперовій формі під час особистого візиту до органів соціального захисту населення.

У будь-який зручний час – 24 години на добу, сім днів на тиждень через Інтернет. Електронна послуга доступна на порталі Мінсоцполітики

РОЗМІР ДОПОМОГИ?

Допомога при народженні дитини призначається у розмірі 41 280,00 грн. Виплата здійснюється одноразово у сумі 10 320,00 грн, решта суми допомоги виплачується протягом наступних 36 місяців рівними частинами (860,00 грн на місяць)

КОЛИ ВИПЛАТА ДОПОМОГИ ПРИПИНЯЄТЬСЯ?

- У разі позбавлення батьківських прав;
- відмови виховання дитини;
- нецільового використання коштів і незабезпечення належних умов для повноцінного утримання та виховання дитини;
- відібрання дитини без позбавлення батьківських прав;
- тимчасового влаштування дитини на повне державне утримання, крім дітей, які народилися під час перебування матері в слідчому ізоляторі або установі виконання покарань, за умови перебування дитини разом з матір'ю;
- припинення опіки або звільнення опікуна від його повноважень щодо конкретної дитини;
- перебування одержувача у місцях позбавлення волі за рішенням суду;
- усиновлення дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування;
- смерті дитини;
- смерті одержувача

ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН

Що це?

Під зверненнями слід розуміти пропозиції, заяви, скарги осіб, які адресуються суб'єктам владних повноважень, підприємствам, незалежно від форми власності, відповідно до їх функціональних обов'язків

Якою може бути форма звернення?

- усна (викладене громадянином і записане посадовою особою на особистому прийомі; телефонним зв'язком через визначені контактні центри, телефонні «гарячі лінії»);
- письмова (звернення передається безпосередньо до органу; надсилається поштою або з використанням засобів електронного зв'язку (**електронне звернення**))

Що у зверненні має бути обов'язково зазначено?

- 1) прізвище, ім'я, по батькові;
- 2) місце проживання; якщо зареєстроване місце проживання відрізняється від фактичного місця проживання, потрібно зазначити обидві адреси;
- 3) вид звернення (заява, клопотання), скарга або пропозиція;
- 4) суть звернення;
- 5) підпис та дата написання звернення;
- 6) в електронному зверненні зазначається електронна поштова адреса

Термін розгляду звернення?

- не більше 1 місяця від дня надходження звернення;
- не пізніше 15 днів або невідкладно – якщо не потребує додаткового вивчення;
- якщо у місячний термін вирішити питання неможливо – встановлюється **додатковий термін**, про що письмово повідомляється заявнику;
- загальний термін не може перевищувати **45 днів**

Які звернення не підлягають розгляду?

- 1) анонімне звернення;
 - 2) звернення, з якого неможливо визначити суть питання;
 - 3) повторні звернення від однієї і тієї ж особи до одного і того ж органу з одного і того ж питання, яке вже було вирішено даним органом по суті.
- Щоб звернення було розглянуто, воно має бути обов'язково зареєстровано

Скарга на рішення, що оскаржувалось, може бути подана до органу або посадовій особі вищого рівня протягом 1 року з моменту прийняття, але не пізніше 1 місяця з моменту ознайомлення з ним громадянина. Скарги, подані з порушенням зазначеного терміну, не розглядаються.

Пропущений з поважної причини термін може бути поновлений органом чи посадовою особою, що розглядає скаргу.

4. Державна допомога сім'ям з дітьми, зокрема допомога при народженні дитини

Правове регулювання

- Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. (в редакції зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 р.), яку ратифіковано Постановою Верховної Ради України № 789-XI від 27 лютого 1991 р.
- Закон України № 2811-XII від 21 листопада 1992 р. «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»
- Закон України № 2268-VIII від 18 січня 2018 р. «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях»
- Постанова КМУ № 1751 від 27 грудня 2001 р. «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми»
- Постанова КМУ № 637 від 5 листопада 2014 р. «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам»
- Постанова КМУ № 595 від 7 листопада 2014 р. «Деякі питання фінансування бюджетних установ, здійснення соціальних виплат населенню та надання фінансової підтримки окремим підприємствам і організаціям Донецької та Луганської областей, а також інших платежів з рахунків, відкритих в органах Казначейства»
- Постанова КМУ № 365 від 8 червня 2016 р. «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам»
- Наказ Мінсоцполітики України від 21 квітня 2015 р. № 441, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 28 квітня 2015 р. за № 475/26920, «Про затвердження форми Заяви про призначення усіх видів соціальної допомоги, компенсацій та пільг»
- Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 22 липня 2003 р. № 204, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 13 серпня 2003 р. за № 709/8030, «Про затвердження форми Декларації про доходи та майновий стан осіб, які звернулися за призначенням усіх видів соціальної допомоги, та довідки про склад сім'ї або зареєстрованих у житловому приміщенні / будинку осіб»

В Україні сім'ям, у яких з'явився новонароджений, належить грошова допомога при народженні дитини – це соціальна державна допомога, встановлена державою з метою створення належних умов для повноцінного утримання і виховання дітей.

Кому надається допомога при народженні дитини?

Допомога при народженні дитини (надалі – «грошова допомога») надається одному з батьків дитини (опікуну), який постійно проживає разом з дитиною (надалі – одержувач).

Куди і коли звертатися за призначенням?

До Управління за зареєстрованим місцем проживання або місцем фактичного проживання. Допомога за місцем фактичного проживання призначається за умови неотримання допомоги за зареєстрованим місцем проживання батьків. Перевірка відомостей щодо неотримання допомоги здійснюється Управлінням.

Документи подаються не пізніше 12 місяців з дня народження дитини. Водночас допомога, не одержана через смерть одного з батьків, якому ця допомога була призначена, виплачується матері (батьку, опікуну) за умови звернення за нею не пізніше ніж через 12 місяців після смерті одержувача допомоги.

Про особливості призначення грошової допомоги у зв'язку з пропущенням 12-місячного строку для осіб, які перемістилися із ТОТ, далі за текстом.

Які документи необхідно подати обов'язково?

- ✓ Заяву (форма встановлена Мінсоцполітики);
- ✓ копію свідоцтва про народження дитини;
- ✓ опікуни подають, крім зазначених документів, копію рішення про встановлення опіки.

Даний перелік документів є вичерпним. Водночас для того, щоб період відпустки по догляду за дитиною до 3-х років був зарахований до страхового стажу, в Управління також необхідно подати копію наказу про надання відпустки по догляду за дитиною до 3-х років або копію сторінок трудової книжки, або інший документ щодо стажу особи.

Важливо! Для подання заяви має бути оформлене свідоцтво про народження дитини державного зразка. Як оформити свідоцтво про народження дитини державного зразка громадянам із ТОТ у судовому порядку, деталі в розділі «Судова практика».

Які документи потрібно пред'явити (показати)?

- ✓ Паспорт або інший документ, що посвідчує особу;
- ✓ реєстраційний номер облікової картки платника податків (ідентифікаційний номер);
- ✓ довідку про взяття на облік ВПО;
- ✓ свідоцтво про народження дитини;
- ✓ опікунам – рішення про встановлення опіки.

Який розмір грошової допомоги?

Розмір – 41 280,00 грн та не залежить від того, яка дитина в сім'ї — перша, друга, третя.

Чи впливає матеріальний стан сім'ї на отримання грошової допомоги?

Ні, грошова допомога вважається власністю дитини і право на її отримання не залежить від фінансового стану батьків, їхнього роду діяльності або трудового стажу.

Яким чином виплачується грошова допомога?

Виплата здійснюється одноразово в сумі 10 320,00 грн, решта суми допомоги виплачується протягом наступних 36 місяців рівними частинами (860,00 грн на місяць).

Які способи подання документів для призначення?

- ✓ Особисто звернувшись до Управління;
- ✓ через онлайн-сервіс.

Електронна послуга доступна на порталі Мінсоцполітики: <https://e-services.mspr.gov.ua/>. Для заповнення відкривається електронна форма. Зазначаються відомості про дитину, матір, батька, місце реєстрації та фактичного проживання, якщо вони відрізняються.

Також потрібно обрати спосіб, у який зручно отримувати виплати: відкриття особового рахунка у банку або через відділення «Укрпошти». Отримання ВПО грошової допомоги з доставкою за фактичним місцем проживання/перебування таких осіб через національного оператора поштового зв'язку можливе лише особам з інвалідністю I групи та іншим особам, які за висновком лікарсько-консультативної комісії, не здатні до самообслуговування і потребують постійної сторонньої допомоги.

Фактично для ВПО спосіб отримання грошової допомоги один – безготівково на рахунок у банку, відкритий в АТ «Ощадбанк».

У процесі заповнення відбувається автоматична перевірка, користувачам сервіс також пропонує підказки, щоб полегшити роботу.

Увійти в систему можна або за допомогою ЕП, або за допомогою електронної пошти. Оформлення ЕП – платна послуга, яка надається акредитованими центрами сертифікації ключів (органів юстиції, податкової, банків тощо).

Відмінність полягає у такому:

– при поданні заяви з використанням ЕП додатковий візит до Управління не потрібен, всі документи приймаються і розглядаються нарівні з паперовими документами. Документи вважаються прийнятими в момент подачі заяви з використанням ЕП. У разі подачі заяви для оформлення грошової допомоги з використанням ЕП призначення грошової допомоги повинно проводитися не пізніше наступного робочого дня після отримання такої заяви, повідомлення про прийняття рішення про призначення або про відмову в призначенні грошової допомоги направляється на електронну пошту. При негативному рішенні Управління зобов'язане вказати причини відмови і порядок оскарження даного рішення;

– при реєстрації за допомогою електронної пошти все-таки потрібен візит до Управління для підписання документів особисто. Документи вважаються поданими з моменту особистого візиту до Управління. При поданні заяви за допомогою електронної пошти або через особистий візит до Управління строк розгляду заяви становить 10 днів з дня звернення до Управління. Протягом 5 днів після прийняття рішення про призначення грошової допомоги або про відмову в її призначенні видається письмове повідомлення (на практиці можуть підтвердити звичайним телефонним дзвінком). При негативному рішенні Управління зобов'язане вказати причини відмови і порядок оскарження даного рішення.

Важливо! Для ВПО для призначення грошової допомоги без здійснення перевірки фактичного місця проживання додатково складається акт обстеження матеріально-побутових умов сім'ї за формою, встановленою Мінісоцполітики, який підписується всіма повнолітніми ВПО та у визначених законодавством випадках – їх законними представниками, а також представниками Управління. Строк складання такого акта без проведення перевірки чинним законодавством не визначений. Проте встановлений строк щодо прийняття рішення про призначення або відмову в призначенні грошової допомоги. Таким чином, після спливу строку для прийняття рішення варто письмово звертатися до Управління¹.

¹ Приклад звернення див. у розділі «Зразки правових документів».

Яким чином це зробити?

Деталі в інфографіці «Звернення громадян» на початку розділу.

У яких випадках виплата грошової допомоги припиняється?

Виплата грошової допомоги припиняється у разі:

- позбавлення батьківських прав;
- відмови у вихованні дитини;
- нецільового використання коштів і незабезпечення належних умов для повноцінного утримання та виховання дитини;
- відібрання дитини без позбавлення батьківських прав;
- тимчасового влаштування дитини на повне державне утримання, крім дітей, які народилися під час перебування матері в слідчому ізоляторі або установі виконання покарань, за умови перебування дитини разом з матір'ю;
- припинення опіки або звільнення опікуна від його повноважень щодо конкретної дитини;
- перебування одержувача у місцях позбавлення волі за рішенням суду;
- усиновлення дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування;
- смерті дитини;
- смерті одержувача.

Виплата допомоги припиняється з місяця, що настає за місяцем, в якому виникли зазначені обставини.

Важливо! З боку Управління здійснюється контроль за цільовим використанням допомоги. У разі встановлення факту нецільового використання коштів виплату можуть припинити. Підставою для припинення також може стати невідвідування дільничного лікаря-педіатра (сімейного лікаря), під наглядом якого перебуває дитина віком до одного року.

Важливо! Виплата допомоги може бути поновлена за заявою у випадках, передбачених п. 1–п. 7, п. 10.

Важливо! На практиці працівники центрів соціальних служб можуть здійснювати виїзні перевірки, і якщо дитина була відсутня за адресою, яка була вказана в заяві, виплату можуть припинити.

Важливо! Одержувачі зобов'язані повідомляти Управління про зміну всіх обставин, що впливають на виплату грошової допомоги. Суми грошової допомоги, виплачені надміру внаслідок зловживань з боку одержувачів (у результаті подання документів із свідомо неправдивими відомостями, приховування обставин, що впливають на виплату грошової допомоги тощо), можуть бути стягнуті через суд.

Важливо! Навмисне подання недостовірних відомостей чи приховування відомостей, що вплинули або могли вплинути на призначення грошової

допомоги, може призвести до порушення кримінальної справи за ст. 190 КК України «Шахрайство»!

Чи потрібно проходити ідентифікацію для ВПО в АТ «Ощадбанк»?

Так, фізична ідентифікація проводиться для отримання соціальних виплат – кожні шість місяців із дня відкриття рахунка або з дня попередньої ідентифікації¹.

Увага для жителів ТОТ!

У 2014 р. Управління тимчасово припинили виконувати свої повноваження на ТОТ.

Право на отримання грошової допомоги при народженні дитини мають:

1) громадяни, які до початку військових дій оформили й отримували грошову допомогу та виплата була припинена через військові дії;

2) громадяни, які проживають на ТОТ, у яких виникло право на отримання допомоги після початку військових дій (народилася дитина), і вони пропустили 12-місячний строк подачі документів для отримання грошової допомоги.

У першому випадку грошова допомога поновлюється, у другому випадку – призначається вперше.

4.1. Поновлення допомоги при народженні дитини у зв'язку з пропуском 12-місячного строку

У 2014 р. Управління тимчасово припинили виконувати свої повноваження на ТОТ, у зв'язку з цим громадянам, які до початку воєнних дій оформили й отримували грошову допомогу, виплата була припинена через військові дії. Після отримання довідки ВПО зазначені особи мають право звернутися до Управління за місцем фактичного проживання, зазначеним у довідці ВПО, для відновлення виплати грошової допомоги та отримання заборгованості за минулий час. Однак майже завжди отримують відмову.

Чому відмовляють у відновленні припинених виплат?

Найчастіше у відмові є посилання на п. 12 Постанови КМУ від 27 грудня 2001 р. № 1751, відповідно до якого грошова допомога призначається за умови, якщо звернення за її призначенням надійшло не пізніше 12 місяців з дня народження дитини.

¹ Деталі в інфографіці «Ідентифікація в АТ «Ощадбанк»».

Яким чином діяти в таких ситуаціях?

Законодавство передбачає, що грошова допомога вже була призначена та виплачувалась, припинення грошової допомоги відбулося з незалежних від одержувача обставин та не з підстав, передбачених Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21 листопада 1992 р. № 2811-XII та Постановою КМУ від 27 грудня 2001 р. № 1751.

Відповідно до п. 8 Постанови КМУ від 7 листопада 2014 р. № 595 «Деякі питання фінансування бюджетних установ, здійснення соціальних виплат населенню та надання фінансової підтримки окремим підприємствам і організаціям Донецької та Луганської областей, а також інших платежів з рахунків, відкритих в органах Казначейства» особам, які переміщені на контрольовану територію та взяті на облік як ВПО, пенсії та інші соціальні виплати з бюджетів усіх рівнів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування виплачуються за заявами таких осіб до органів (установ), які здійснюють такі виплати протягом усього строку дії довідки про взяття на облік ВПО.

Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21 листопада 1992 р. № 2811-XII та Постановою КМУ від 27 грудня 2001 р. № 1751 передбачений виключний перелік підстав, з яких виплата грошової допомоги припиняється:

- позбавлення батьківських прав;
- відмова виховання дитини;
- нецільове використання коштів і незабезпечення належних умов для повноцінного утримання та виховання дитини;
- відібрання дитини без позбавлення батьківських прав;
- тимчасове влаштування дитини на повне державне утримання, крім дітей, які народилися під час перебування матері в слідчому ізоляторі або установі виконання покарань, за умови перебування дитини разом з матір'ю;
- припинення опіки або звільнення опікуна від його повноважень щодо конкретної дитини;
- перебування одержувача у місцях позбавлення волі за рішенням суду;
- усиновлення дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування;
- смерть дитини;
- смерть одержувача.

Відповідно до п. 55 Постанови КМУ від 27 грудня 2001 р. № 1751 призначені, але своєчасно не одержані суми грошової допомоги з провини Управління виплачуються упродовж будь-якого часу без обмежень.

Відповідно до п. 54 Постанови КМУ від 27 грудня 2001 р. № 1751 у разі зміни місця проживання одержувача виплата грошової допомоги продовжується Управлінням за новим місцем проживання з місяця звернення.

Яким чином відновити виплату грошової допомоги?

Поновлення раніше припиненої виплати можливе в судовому порядку¹.

4.2. Призначення допомоги при народженні дитини у зв'язку з пропуском 12-місячного строку

Як зазначалося раніше, документи, необхідні для призначення грошової допомоги, подаються не пізніше 12 місяців з дня народження дитини. У разі пропуску зазначеного періоду право на отримання допомоги втрачається.

Проте з 2014 р. Управління тимчасово не виконують свої повноваження на ТОТ. Для громадян, які проживають на ТОТ, реалізація права на отримання грошової допомоги при народженні утруднена обставинами, які не залежать від таких громадян, унаслідок чого звернення за призначенням грошової допомоги може відбутися з пропуском 12-місячного строку.

Найчастіше в призначенні такої допомоги відмовляють із посиланням на п. 12 Постанови КМУ від 27 грудня 2001 р. № 1751 «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми», відповідно до якого грошова допомога призначається за умови, якщо звернення за її призначенням надійшло не пізніше 12 місяців з дня народження дитини.

Проте п. 1 ст. 3 Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 р. (у редакції зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 р.), яку ратифіковано Постановою Верховної Ради України № 789-XII від 27 лютого 1991 р., передбачено, що в усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини. Статтею 1 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» передбачено, що правова допомога при народженні дитини за своєю природою є допомогою самій дитині, а не її батькам, дитину не можна позбавити благ, гарантованих їй державою.

Судова практика станом на поточну дату сформувалася на користь громадян, які проживають на ТОТ, та враховує такі аспекти:

- коли була народжена дитина і коли було отримано свідоцтво про народження дитини;
- виїжджали та чи могли виїхати батьки (один з них) з ТОТ протягом 12 місяців з дати народження дитини;
- коли була оформлена довідка ВПО (протягом 12 місяців або пізніше).

¹ Деталі в розділі «Судова практика».

З огляду на такі обставини суд найчастіше зазначає, що громадяни, які проживають на ТОТ, з об'єктивних причин не могли звернутися із заявою про призначення допомоги при народженні дитини, оскільки всупереч своїй волі змушені були змінювати місце проживання внаслідок проведення на сході України бойових дій.

Яким чином відновити виплату грошової допомоги?

Поновлення раніше припиненої виплати можливе в судовому порядку¹.

Важливо! ВПО можуть безоплатно отримати допомогу в складанні та поданні позову, а також у веденні справи в окружному адміністративному суді.

Надають безоплатну первинну та вторинну правову допомогу в Україні центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, створені Міністерством юстиції України. Отримати безоплатну правову допомогу можна, звернувшись у найближчий центр з надання безоплатної правової допомоги, з адресами та контактними даними яких можна ознайомитися на сайті Міністерства юстиції України за посиланням <https://legalaid.gov.ua/ua/local-centres> або за єдиним телефонним номером системи безоплатної правової допомоги в Україні – 0-800-213-103 (цілодобово та безоплатно зі стаціонарних і мобільних телефонів у межах України).

¹ Деталі в розділі «Судова практика».

ДОПОМОГА НА ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Батькам-вихователям і прийомним батькам на кожну дитину-вихованця та кожну прийомну дитину призначається державна соціальна допомога та грошове забезпечення.

ЯКІ ДОКУМЕНТИ ПОДАВАТИ?

- Заяву від батьків-вихователів і одного з прийомних батьків;
- рішення про влаштування дитини до дитячого будинку сімейного типу;
- документи, що підтверджують статус дитини;
- довідку органу державної виконавчої служби про розмір аліментів;
- довідку з місця навчання про розмір стипендії;
- копію виписки із акта огляду МСЕК або медичного висновку ЛКК лікувально-профілактичного закладу про дитину-інваліда;
- копію посвідчення, що підтверджує статус особи, наданий відповідно до Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» (для зазначеної категорії осіб);
- довідки про розмір стипендії та про те, що дитина не перебуває на повному державному утриманні (для дітей віком від 18 до 23 років (або до закінчення відповідних навчальних закладів денної форми навчання у ВНЗ)

КУДИ ЗВЕРТАТИСЬ?

До структурного підрозділу з питань соціального захисту населення за місцем реєстрації проживання або фактичним місцем перебування

ЯК ВИПЛАЧУЄТЬСЯ ДОПОМОГА?

Щомісяця не пізніше 20 числа через банківську установу або ДП поштового зв'язку за місцем проживання дитини

ЯКИЙ РОЗМІР СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ТА ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ?

Державна соціальна допомога:

- два прожиткових мінімуми для дітей відповідного віку;
- два прожиткових мінімуми для працездатної особи на дітей, які навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах, за денною формою навчання, до їх закінчення;
- різниця між двома прожитковими мінімумами для дитини відповідного віку та розміром пенсії, аліментів, стипендії чи держдопомоги за попередній повний місяць (крім державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам)

Грошове забезпечення

– 35 відсотків двох прожиткових мінімумів для дітей відповідного віку на кожну дитину-вихованця та кожну прийомну дитину.

Сумарний обсяг не повинен перевищувати п'яти прожиткових мінімумів для працездатної особи

Розмір допомоги збільшується на 20 відсотків громадянам, які отримали статус особи, що проживає, працює або навчається у населеному пункті, якому надано статус гірського.

5. Допомога на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Правове регулювання

- Закон України № 2342-IV від 13 січня 2005 р. «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»
- Постанова КМУ № 637 від 5 листопада 2014 р. «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам»
- Постанова КМУ № 356 від 8 червня 2015 р. «Про затвердження Порядку забезпечення діяльності прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, які перемістилися з тимчасово окупованої території або району проведення антитерористичної операції»
- Постанова КМУ № 552 від 26 червня 2019 р. «Деякі питання виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом "гроші ходять за дитиною", оплати послуг із здійснення патронату над дитиною та виплати соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя, підтримки малих групових будинків»

Стаття 1 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» встановлює, що діти, позбавлені батьківського піклування, – це діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими, відбуванням покарання в місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства, розшуком їх органами Національної поліції, пов'язаним з відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, а також діти, розлучені із сім'єю, підкинуті діти, батьки яких невідомі, діти, від яких відмовилися батьки, діти, батьки яких не виконують своїх батьківських обов'язків з причин, які неможливо з'ясувати у зв'язку з перебуванням батьків на ТОТ України, в районах проведення АТО, здійснення за-

ходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та безпритульні діти.

Держава здійснює повне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа.

Яка допомога передбачена для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (далі – діти)?¹

Право на повне державне забезпечення в навчальних закладах мають діти віком до вісімнадцяти років та діти при продовженні навчання до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів.

Дітям, які навчаються, крім повного державного забезпечення, виплачується соціальна стипендія, а також виплачується 100 відсотків заробітної плати, яка нарахована в період виробничого навчання та виробничої практики.

Дітям, які навчаються, до завершення навчання виплачується щорічна допомога для придбання навчальної літератури в розмірі трьох соціальних стипендій.

При наданні дітям, які навчаються, академічної відпустки за медичним висновком за ними зберігається на весь період академічної відпустки повне державне забезпечення та виплачується стипендія.

Випускники навчальних закладів із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, забезпечуються одягом і взуттям, а також одноразовою грошовою допомогою в розмірі не менше шести прожиткових мінімумів для осіб відповідного віку. За бажанням випускників навчальних закладів їм може бути видана грошова компенсація в розмірі, необхідному для придбання одягу і взуття.

Кому надається державна соціальна допомога на дітей та грошове забезпечення?

Державна соціальна допомога на дітей (далі – соціальна допомога) признається в грошовій формі батькам-вихователям на кожну дитину-вихованця і прийомним батькам на кожну прийомну дитину.

Якщо у дитячому будинку сімейного типу виховується більш ніж 10 дітей, соціальна допомога признається на кожну дитину-вихованця, влаштовану до 1 січня 2006 р.

Грошове забезпечення признається кожному з батьків-вихователів і одному з прийомних батьків.

¹ Повний перелік усіх видів допомоги див. у Законі України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

Куди звертатися за призначенням державної соціальної допомоги та грошового забезпечення?

Призначення і виплата соціальної допомоги та грошового забезпечення здійснюються управлінням праці і соціального захисту населення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, структурним підрозділом з питань праці і соціального захисту населення виконавчого органу міської, районної у місті ради (далі – уповноважений орган) дитячому будинку сімейного типу або прийомній сім'ї на підставі підготовлених службою у справах дітей документів.

Які документи необхідно подавати для призначення державної соціальної допомоги та грошового забезпечення?

- ✓ Заява від батьків-вихователів і одного з прийомних батьків;
- ✓ рішення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради про влаштування дитини до дитячого будинку сімейного типу;
- ✓ документи, що підтверджують статус дитини;
- ✓ довідка органу державної виконавчої служби про розмір аліментів;
- ✓ довідка з місця навчання про розмір стипендії;
- ✓ копія виписки із акта огляду медико-соціальної експертної комісії або медичного висновку лікарсько-консультативної комісії лікувально-профілактичного закладу про дитину-інваліда, виданих в установленому Міністерством охорони здоров'я порядку;
- ✓ копія посвідчення, що підтверджує статус особи, наданий відповідно до Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» (для зазначеної категорії осіб).

Якщо батьки, місце перебування яких невідоме, не сплачують аліменти, уповноважений орган призначає соціальну допомогу та грошове забезпечення без урахування їх суми.

Щодо дітей, віком від 18 до 23 років (або до закінчення відповідних навчальних закладів денної форми навчання у ВНЗ) подаються довідки про розмір стипендії та про те, що дитина не перебуває на повному державному утриманні.

З якого часу та на який період призначається соціальна допомога та грошове забезпечення?

Призначення соціальної допомоги та грошового забезпечення здійснюється з моменту влаштування дитини у дитячий будинок сімейного типу або прийомну сім'ю включно до дня досягнення дитиною 18-річного віку, а у разі навчання у загальноосвітніх навчальних закладах за денною формою у ви-

щих навчальних закладах I–IV рівня акредитації та професійно-технічних навчальних закладах – до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів.

Особі, якій виповнилося 18 років, за умови здобуття нею загальної середньої освіти та вступу на навчання за денною формою у ВНЗ I–IV рівня акредитації або професійно-технічний навчальний заклад соціальна допомога призначається на період вступної кампанії на підставі клопотання служби у справах дітей за наявності розписки про прийняття документів для вступу до відповідного навчального закладу.

У разі проживання у період навчання дитини-вихованця або прийомної дитини окремо від сім'ї в іншій місцевості соціальна допомога призначається на загальних підставах за умови подання довідки з місця навчання про те, що дитина не перебуває на повному державному утриманні.

Який розмір соціальної допомоги та грошового забезпечення?

Розмір соціальної допомоги становить два прожиткових мінімуми для дітей відповідного віку. Для осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах, за денною формою навчання у ВНЗ I–IV рівня акредитації та професійно-технічних навчальних закладах, до закінчення відповідних навчальних закладів розмір соціальної допомоги становить два прожиткових мінімуми для працездатної особи.

У разі, коли дитині виплачуються призначені в установленому порядку пенсія, аліменти, стипендія чи державна допомога, розмір соціальної допомоги визначається як різниця між двома прожитковими мінімумами для дитини відповідного віку та розміром зазначених виплат за попередній повний місяць на момент влаштування дитини у дитячий будинок сімейного типу або прийомну сім'ю (крім державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам).

Розмір соціальної допомоги, що виплачується громадянам, які отримали статус особи, що проживає, працює або навчається на території населеного пункту, якому надано статус гірського, збільшується на 20 відсотків.

Розмір грошового забезпечення становить 35 відсотків двох прожиткових мінімумів для дітей відповідного віку на кожну дитину-вихованця та кожну прийомну дитину і не залежить від пенсії, аліментів, стипендії чи державної допомоги на кожну дитину-вихованця та на кожну прийомну дитину.

Сумарний обсяг грошового забезпечення не повинен перевищувати п'яти прожиткових мінімумів для працездатної особи і розподіляється між батьками-вихователями рівними частинами за їх згодою.

Розмір грошового забезпечення одному з прийомних батьків не повинен перевищувати півтора прожиткового мінімуму для працездатної особи.

Розмір грошового забезпечення, що виплачується громадянам, які отримали статус особи, що проживає, працює або навчається на території населеного пункту, якому надано статус гірського, збільшується на 20 відсотків.

Яким чином виплачується соціальна допомога та грошове забезпечення?

Соціальна допомога та грошове забезпечення виплачуються щомісяця не пізніше 20 числа уповноваженим органом через банківську установу або державне підприємство поштового зв'язку за місцем проживання дитини у дитячому будинку сімейного типу або прийомній сім'ї.

ТИМЧАСОВА ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА ДІТЯМ, БАТЬКИ ЯКИХ УХИЛЯЮТЬСЯ ВІД СПЛАТИ АЛІМЕНТІВ

КУДИ ЗВЕРТАТИСЯ?

До структурного підрозділу з питань соціального захисту населення за зареєстрованим місцем проживання одного з батьків, який утримує дитину.

Виянок! ТДД може призначатися і за місцем фактичного проживання за умови неотримання зазначеної допомоги за зареєстрованим місцем проживання одержувача

СТРОК ВИПЛАТИ ТА РОЗМІР ДОПОМОГИ?

На кожні шість місяців, починаючи з місяця, в якому подано заяву з усіма документами.

Розмір розраховується як різниця між 50 відсотками прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців

ЯКІ ДОКУМЕНТИ ПОДАТИ?

- Заяву;
- декларацію про доходи та майновий стан осіб, що звернулися за призначенням усіх видів соціальної допомоги;
- копію свідоцтва про народження дитини;
- або рішення суду (виконавчий лист) про стягнення аліментів та довідка ДВС щодо їх несплати;
- або довідка про здійснення кримінального провадження або перебування на примусовому лікуванні, визнання недієздатним, а також перебування на строковій військовій службі;
- або повідомлення органу внутрішніх справ про те, що місце проживання (перебування) одного з батьків дитини не встановлено

У разі, коли одержувачем подано недостовірні відомості, що вплинули на призначення та розмір допомоги, а також у разі неповідомлення / невчасного повідомлення про виникнення обставин, за яких виплата ТДД припиняється, на наступний строк допомога може бути призначена не раніше ніж через 12 місяців з місяця виявлення порушення

ОДЕРЖУВАЧ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ!

Повідомити у десятиденний строк орган соціального захисту населення про:

- 1) встановлення місця проживання (перебування) особи, яка зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду;
- 2) виявлення можливості одного з батьків утримувати свою дитину;
- 3) досягнення дитиною 18-річного віку;
- 4) виконання в повному обсязі зобов'язань одного з батьків щодо сплати аліментів;
- 5) влаштування дитини до відповідної установи (закладу) на повне державне утримання;
- 6) скасування або визнання усиновлення недійсним;
- 7) усиновлення дитини (чоловіком матері або дружиною батька);
- 8) відмову від стягнення аліментів;
- 9) добровільне виконання рішення суду особою, зобов'язаною сплачувати аліменти;
- 10) скасування рішення суду щодо стягнення аліментів;
- 11) смерть дитини, якій була призначена тимчасова допомога;
- 12) смерть одного з батьків, зобов'язаного сплачувати аліменти, або визнання його в установленому порядку безвісти відсутнім чи оголошення померлим;
- 13) позбавлення одного з батьків, який утримує дитину, батьківських прав;
- 14) відібрання дитини від одного з батьків, який утримує дитину, без позбавлення батьківських прав;
- 15) встановлення над дитиною опіки чи піклування;
- 16) сплату аліментів одним із батьків

6. Тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів

Правове регулювання

- *Сімейний кодекс України № 2947-III від 10 січня 2002 р.*
- *Закон України № 1207-VII від 15 квітня 2014 р. «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»*
- *Закон України № 1632-VII від 12 серпня 2014 р. «Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції»*
- *Закон України № 1404-VIII від 2 червня 2016 р. «Про виконавче провадження»*
- *Постанова КМУ № 189 від 22 лютого 2006 р. «Про затвердження Порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме»*
- *Постанова КМУ № 637 від 5 листопада 2014 р. «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам»*
- *Постанова КМУ № 365 від 8 червня 2016 р. «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам»*
- *Наказ Мінсоцполітики України № 441 від 21 квітня 2015 р., зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28 квітня 2015 р. за № 475/26920 «Про затвердження форми Заяви про призначення усіх видів соціальної допомоги, компенсацій та пільг»*
- *Наказ Міністерства праці та соціальної політики України № 204 від 22 липня 2003 р., зареєстрований в Міністерстві юстиції України 13 серпня 2003 р. за №709/8030 «Про затвердження форми Декларації про доходи та майновий стан осіб, які звернулися за призначенням усіх видів соціальної допомоги, та довідки про склад сім'ї або зареєстрованих у житловому приміщенні / будинку осіб»*
- *Наказ Міністерства фінансів України № 822 від 29 вересня 2017 р., зареєстрований в Міністерстві юстиції України 25 жовт-*

ня 2017 р. за № 1306/31174 «Про затвердження Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків»

Обов'язок утримання дітей покладається на батьків¹. Однак, якщо місце проживання або перебування батьків невідоме, або вони ухиляються від сплати аліментів, або не мають можливості утримувати дитину, дитині призначається тимчасова державна допомога з урахуванням матеріального стану сім'ї, в якій виховується дитина. Виплата такої допомоги здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Кому призначається тимчасова державна допомога (ТДД)?

Дітям віком до 18 років.

Кому не призначається ТДД?

Дітям незалежно від віку, які перебувають під опікою чи піклуванням або на повному державному утриманні.

Вияток! Якщо дитина, яка перебуває у відповідній установі (закладі) на повному державному утриманні та під час літніх канікул перебуває вдома, то ТДД призначається за повні місяці такого перебування вдома на підставі довідки установи (закладу) про те, що дитина в цей час не перебувала на повному державному утриманні.

Які умови призначення ТДД?

- Рішення суду про стягнення аліментів з одного з батьків не виконується у зв'язку з ухиленням від сплати аліментів або відсутністю у боржника коштів та іншого майна, на які за законом може бути звернено стягнення;
- стосовно одного з батьків здійснюється кримінальне провадження або він перебуває на примусовому лікуванні у місцях позбавлення волі; якого визнано в установленому порядку недієздатним, а також перебуває на строковій військовій службі;
- місце проживання (перебування) одного з батьків не встановлено.

Хто отримує ТДД?

Один з батьків, який утримує дитину (далі – одержувач).

Куди необхідно звернутися для призначення ТДД?

До Управління за місцем реєстрації одного з батьків, який утримує дитину.

¹ Ст. 180 СК України.

Виняток! ТДД може призначатися і за місцем фактичного проживання (перебування) за умови неотримання зазначеної допомоги за зареєстрованим місцем проживання одержувача. Перевірка відомостей щодо неотримання допомоги здійснюється Управлінням із використанням інформаційних систем.

Важливо! Якщо місце проживання (перебування) одержувача змінюється, то заяву потрібно подавати відразу до Управління за новим місцем проживання (перебування), бо ТДД продовжує виплачуватися з місяця звернення одержувача. При подачі такої заяви обов'язково попереджати про отримання ТДД за попереднім місцем проживання (перебування).

Які документи необхідно подати обов'язково?

- ✓ Заяву (форма встановлена Мінсоцполітики);
- ✓ декларацію про доходи та майновий стан осіб, що звернулися за призначенням усіх видів соціальної допомоги (форма встановлена Мінсоцполітики);
- ✓ копію свідоцтва про народження дитини;
- ✓ або рішення суду (виконавчий лист) про стягнення з одного з батьків аліментів на дитину та довідка державної виконавчої служби, що підтверджує факт несплати аліментів одним з батьків протягом шести місяців, що передують місяцю звернення;
- ✓ або довідку відповідної установи про здійснення стосовно одного з батьків кримінального провадження або про його перебування на примусовому лікуванні, у місцях позбавлення волі, визнання його в установленому порядку недієздатним, а також перебування на строковій військовій службі;
- ✓ або повідомлення органу внутрішніх справ про те, що місце проживання (перебування) одного з батьків дитини не встановлено.

Які документи потрібно пред'явити (показати)?

- ✓ Паспорт або інший документ, що посвідчує особу;
- ✓ реєстраційний номер облікової картки платника податків (ідентифікаційний номер);
- ✓ довідку про взяття на облік ВПО дитини;
- ✓ довідку про взяття на облік ВПО одержувача.

На який строк призначається ТДД?

На кожні шість місяців, починаючи з місяця, в якому подано заяву з усіма необхідними документами.

Важливо! У разі коли до заяви не додані всі необхідні документи, Управління повідомляє одержувачу про те, які документи повинні бути подані протягом місяця.

Як підготувати документи для подачі на отримання ТДД (особливість отримання деяких документів)?

1. Заяву (форма встановлена Мінсоцполітики). Для заповнення заяви необхідні дані з паспорта, ідентифікаційний номер, номер особової справи (видається в Управлінні), визначитися із способом отримання ТДД (або готівкою через національного оператора поштового зв'язку або безготівково на рахунок у банку).

Важливо! Для ВПО рахунок має бути відкритий в АТ «Ощадбанк». Отримання ВПО ТДД з доставкою за фактичним місцем проживання/перебування таких осіб через національного оператора поштового зв'язку можливе лише особам з інвалідністю I групи та іншим особам, які, за висновком лікарсько-консультативної комісії, не здатні до самообслуговування і потребують постійної сторонньої допомоги.

Фактично для ВПО спосіб отримання ТДД один – безготівково на рахунок у банку, відкритий в АТ «Ощадбанк».

2. Декларацію про доходи та майновий стан осіб, що звернулися за призначенням усіх видів соціальної допомоги (форма встановлена Мінсоцполітики). Для заповнення декларації необхідно отримати довідки про доходи кожного члена сім'ї в органах державної податкової служби України (далі – орган податкової служби).

До складу сім'ї особи, що звертається за призначенням ТДД, включаються:

- чоловік (дружина) або чоловік (дружина), які проживають однією сім'єю, не перебувають у шлюбі, але мають спільних дітей;
- рідні, усиновлені та підопічні діти віком до 18 років, а також діти віком до 23 років, які навчаються за денною формою у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти і не мають власних сімей, незалежно від місця проживання або місця реєстрації;
- неодружені повнолітні діти, які визнані особами з інвалідністю з дитинства I та II групи або особами з інвалідністю I групи і проживають разом з батьками;
- непрацездатні батьки чоловіка та дружини, які проживають разом з ними і перебувають на їх утриманні у зв'язку з відсутністю власних доходів.

До складу сім'ї не включаються особи, які перебувають на повному державному утриманні. Інформація про склад сім'ї зазначається в декларації про доходи та майновий стан осіб.

Як отримати довідку про доходи?

Кожен член сім'ї, у якого є ідентифікаційний код, подає до органу податкової служби запит щодо отримання відомостей з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків (далі – Державний реєстр) про суми/джерела виплачених доходів та утриманих податків (далі – Заява за формою №10ДР, відповідно до Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків). При подачі документів необхідно пред'являти паспорт.

Запит також може бути поданий засобами електронного зв'язку в електронному вигляді з використанням ЕП. Оформлення ЕП – платна послуга, яка надається акредитованими центрами сертифікації ключів (органів юстиції, податкової, банків тощо). Інформацію щодо електронного сервісу можна отримати на офіційному веб-порталі Державної фіскальної служби у рубриці: Головна/Фізичним особам/Отримання відомостей з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків про суми виплачених доходів та утриманих податків у електронному вигляді/ Електронні форми запиту та відповіді про доходи: <http://sfs.gov.ua/fizichnim-osobam/vidomosti-doxid/elektronni-formi-zapitu-ta-vidpovidi>.

Відповідь у формі відомостей надається безкоштовно протягом трьох робочих днів з дня звернення, залежно від способу звернення або особисто, або на електронну пошту.

3. Або рішення суду (виконавчий лист) про стягнення з одного з батьків аліментів на дитину. Отримання рішення суду залежить від того, чи зверталися попередньо до суду із позовом про стягнення аліментів, чи ні.

Якщо зверталися і рішення суду було винесене, але його немає в наявності, то порядок дій для його отримання такий:

➤ Перевірити інформацію в Єдиному державному реєстрі судових рішень (Реєстр) за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/>. Судові рішення, внесені до Реєстру, є відкритими для безоплатного цілодобового доступу на території України.

Правила пошуку за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Help>. Особи, які беруть участь у справі, мають право одержати копію судового рішення. Деталі в розділі «Судова практика».

Якщо пошук за таким алгоритмом дав позитивний результат, то отриману інформацію необхідно роздрукувати та звернутися до суду, який виніс судове рішення для отримання копії судового рішення.

➤ Якщо пошук у Реєстрі та на сайті «Судова влада України» не дав позитивного результату або на заяву про повторну видачу копії судового рішення отримано відмову (юридично суди з ТОТ виведені, проте фактично архіви та-

ких судів залишилися на ТОТ), то необхідно відновлювати судове провадження, втрачене у зв'язку з припиненням діяльності судів на ТОТ.

Як відновити втрачене провадження?

Для відновлення судового провадження необхідно звернутися до суду із відповідною заявою¹.

Якщо попередньо не зверталися до суду із позовом про стягнення аліментів – то звернутися до суду із таким позовом?

Отже, якщо рішення суду про стягнення аліментів з одного з батьків не виконується у зв'язку з ухиленням від сплати аліментів або відсутністю у боржника коштів та іншого майна, на які за законом може бути звернено стягнення, то необхідно отримати довідку державної виконавчої служби, що підтверджує факт несплати аліментів одним із батьків протягом шести місяців, що передують місяцю звернення.

4. Довідку державної виконавчої служби, що підтверджує факт несплати аліментів одним із батьків протягом шести місяців, що передують місяцю звернення.

Важливо! У разі неможливості одержання довідки про наявність і розмір аліментів від органів державної виконавчої служби, розташованих на ТОТ України, ТДД призначається на підставі письмової заяви одного з батьків про одержання (неодержання) аліментів.

Яким чином отримати довідку?

Органи юстиції, у тому числі і відділи Державної виконавчої служби, розміщені та свої функціональні обов'язки здійснюють на підконтрольній Україні території в межах цих Донецької та Луганської областей³. Тому щодо отримання довідки необхідно звертатися до виконавчої служби, до якої подавався виконавчий лист у справі щодо стягнення аліментів.

Із повним переліком нових адрес місця знаходження відділів Державної виконавчої служби можна ознайомитися на сайті Міністерства юстиції України за посиланням <https://minjust.gov.ua/ddvs/regional-offices/upr-ta-viddily-dvs>. Також цю інформацію можна отримати в органах юстиції за місцем перебування/проживання.

Щоб звернутися до органів Державної виконавчої служби необхідно написати заяву (у довільній формі)⁴, подати її особисто до канцелярії органу

¹ Приклад заяви див. у розділі «Зразки правових документів».

² Приклад заяви див. у розділі «Зразки правових документів».

³ Накази Міністерства юстиції України № 246/7 «Про переміщення органів та установ юстиції Донецької області» та № 247/7 «Про переміщення органів та установ юстиції Луганської області» від 25 листопада 2014 р.

⁴ Див. приклад у розділі «Зразки правових документів».

Державної виконавчої служби або відправити її засобами поштового зв'язку листом з оголошеною цінністю (містить опис вкладення).

Що після подачі документів на отримання ТДД?

Рішення про призначення або відмову в призначенні ТДД приймається Управлінням протягом 10 календарних днів після надходження усіх необхідних документів. Рішення має бути надане одержувачу, який подавав документи.

При негативному рішенні Управління зазначає причини відмови і порядок оскарження цього рішення.

Увага! Для ВПО для призначення ТДД без здійснення перевірки фактичного місця проживання додатково складається акт обстеження матеріально-побутових умов сім'ї, який підписується всіма повнолітніми ВПО та у визначених законодавством випадках – їх законними представниками, а також представниками Управління. Строк складання такого акта без проведення перевірки чинним законодавством не визначений. Проте встановлений строк щодо прийняття рішення про призначення або відмову в призначенні ТДД. Таким чином, після спливу строку для прийняття рішення варто письмово звертатися до Управління.

Яким чином це зробити?

Деталі в інфографіці «Звернення громадян».

Який розмір ТДД? Розмір розраховується як різниця між 50 відсотками прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців.

Середньомісячний сукупний дохід сім'ї визначається згідно з Методикою обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги на підставі довідки про доходи і декларації про доходи та майновий стан осіб, що звернулися за призначенням усіх видів соціальної допомоги.

Важливо! Перерахування розміру ТДД проводиться Управлінням з дня досягнення дитиною відповідного віку без звернення одержувача. У разі встановлення нового розміру прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку розмір тимчасової допомоги перераховується без звернення одержувача з місяця, в якому набрав чинності закон, що встановлює новий розмір прожиткового мінімуму.

Важливо! Відповідальність за достовірність наданої органу соціального захисту населення інформації щодо неодержання аліментів або щодо їх розміру покладається на одержувача.

У разі поновлення виплати аліментів одержувач зобов'язаний в триденний строк письмово повідомити про це Управління для припинення виплати (перерахунку) раніше призначеної ТДД.

Також одержувач зобов'язаний повідомити у десятиденний строк про:

1) встановлення місця проживання (перебування) особи, яка зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду;

2) виявлення обставин, що свідчать про можливість одного з батьків утримувати свою дитину;

3) досягнення дитиною 18-річного віку;

4) виконання в повному обсязі зобов'язань одного з батьків щодо сплати аліментів у разі виїзду на постійне місце проживання за кордон;

5) влаштування дитини до відповідної установи (закладу) на повне державне утримання;

6) скасування або визнання усиновлення недійсним;

7) усиновлення дитини (чоловіком матері або дружиною батька);

8) відмову від стягнення аліментів;

9) добровільне виконання рішення суду особою, зобов'язаною сплачувати аліменти;

10) скасування в установленому законодавством порядку рішення суду щодо стягнення аліментів;

11) смерть дитини, якій була призначена тимчасова допомога;

12) смерть одного з батьків, зобов'язаного сплачувати аліменти, або визнання його в установленому порядку безвісти відсутнім чи оголошення померлим;

13) позбавлення в установленому порядку одного з батьків, який утримує дитину, батьківських прав;

14) відібрання дитини від одного з батьків, який утримує дитину, без позбавлення батьківських прав;

15) встановлення над дитиною опіки чи піклування;

16) сплату аліментів одним із батьків.

Неповідомлення може призвести до порушення кримінальної справи за ст. 190 КК України «Шахрайство»!!!

Виплата ТДД припиняється у разі:

1) встановлення місця проживання (перебування) особи, яка зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду;

2) виявлення обставин, що свідчать про можливість одного з батьків утримувати свою дитину;

3) досягнення дитиною 18-річного віку;

4) виконання в повному обсязі зобов'язань одного з батьків щодо сплати аліментів у разі виїзду на постійне місце проживання за кордон;

5) влаштування дитини до відповідної установи (закладу) на повне державне утримання;

6) скасування або визнання усиновлення недійсним;

7) усиновлення дитини (чоловіком матері або дружиною батька);

8) відмови від стягнення аліментів;

9) добровільного виконання рішення суду особою, зобов'язаною сплачувати аліменти;

10) скасування в установленому законодавством порядку рішення суду щодо стягнення аліментів;

11) смерті дитини, якій була призначена тимчасова допомога;

12) смерті одного з батьків, зобов'язаного сплачувати аліменти, або визнання його в установленому порядку безвісно відсутнім чи оголошення померлим;

13) позбавлення в установленому порядку одного з батьків, який утримує дитину, батьківських прав;

14) відібрання дитини від одного з батьків, який утримує дитину, без позбавлення батьківських прав;

15) встановлення над дитиною опіки чи піклування;

16) сплати аліментів одним із батьків.

Важливо! У разі, коли одержувачем навмисно подано недостовірні відомості чи приховано відомості, що вплинули або могли вплинути на встановлення права на ТДД та визначення її розміру, а також у разі неповідомлення або невчасного повідомлення про виникнення обставин, за яких виплата ТДД припиняється, на наступний строк допомога може бути призначена не раніше ніж через 12 місяців з місяця виявлення порушення.

Навмисне подання недостовірних відомостей чи приховування відомостей, що вплинули або могли вплинути на встановлення права на ТДД та визначення її розміру може призвести до порушення кримінальної справи за ст. 190 КК України «Шахрайство»!!!

Чи потрібно проходити ідентифікацію для ВПО в АТ «Ощадбанк»?

Так, фізична ідентифікація проводиться для отримання соціальних виплат – кожні шість місяців із дня відкриття рахунка або з дня попередньої ідентифікації. Деталі в інфографіці «Ідентифікація в АТ «Ощадбанк».

ЗРАЗКИ ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ

Зразок акта при призначенні щомісячної грошової адресної допомоги¹

АКТ

обстеження технічного стану житлового приміщення (будинку, квартири)

№ _____ « _____ » _____ 20 ____ р.

Комісією, що утворена відповідно до _____

*(назва розпорядчого акта, найменування місцевого органу виконавчої влади,
органу місцевого самоврядування, номер, дата)*

у складі: голова Комісії _____
(посада, прізвище, ініціали)

члени Комісії: _____
(посада, прізвище, ініціали)

обстежено _____ за адресою: _____
(житлове приміщення / будинок / квартиру)

з метою визначення його/її технічного стану в присутності власника/осо-
би, що проживає у житловому приміщенні/будинку/ квартирі _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

що належить йому / їй / користується житловим приміщенням / будинком/
квартирою на підставі _____
(назва документа на право власності/право користування)

На день обстеження приміщення/будинку/квартири Комісія встановила
такі пошкодження: _____

Обсяг заподіяної шкоди: _____

Висновок за результатами обстеження: _____

*(зруйноване, придатне або непридатне для проживання тощо; із зазначенням
причини зруйнування чи непридатності для проживання)*

Члени Комісії: _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

¹ Постанова КМУ № 505 від 1 жовтня 2014 р. зі змінами.

Зразок заяви у порядку звернення громадян

Кому _____
(найменування адресата, адреса, телефон)

Від кого _____
(ПІБ, адреса, телефон)

ЗАЯВА

Я, (ПІБ) _____, перебуваю на обліку як ВПО та отримую адресну допомогу.

Однак у травні 2019 р. допомога на мій рахунок не надійшла з незрозумілих для мене підстав.

ПРОШУ:

1. Надати письмово інформацію щодо підстав невиклати адресної допомоги у травні 2019 р.

2. Відповідь прошу надати письмово у встановлений законодавством строк особисто на руки або надіслати поштою на адресу _____
(зазначається адреса)

Дата

Підпис

ПІБ особи

Важливо! У тексті заяви необхідно викласти основні факти (коротко) щодо ситуації, з приводу якої Ви звертаєтесь. Також викладається конкретне прохання до відповідного органу: сплатити кошти, повідомити інформацію, надати рішення тощо.

Зразок Заяви до суду про встановлення факту народження

ДО СУДУ: Найменування суду
Адреса

ЗАЯВНИК: Громадянка/нин України ПІБ
___.___. року народження.
Паспорт серія ___ номер ____, виданий
___.___. року _____ УМВС України в ____.
Реєстраційний номер облікової картки
платника податків: _____
Зареєстрована/ний за адресою:

Фактично мешкаю: _____.
Засоби зв'язку:
Поштова адреса: _____.
Адреса електронної пошти: _____.
Телефон: _____

ЗАІНТЕРЕСОВАНА Відділ державної реєстрації актів
ОСОБА: громадянського стану _____
Засоби зв'язку:
Поштова адреса: _____.
Адреса електронної пошти: _____.
Телефон: _____

ЗАЯВА

(в порядку окремого провадження ст. 317 ЦПК України) про встановлення факту народження дитини

___.___. року в _ (населений пункт, розташований на ТОТ України) народилася дитина (стать) ____, від батьків, що перебувають у шлюбі: матері: __ ПІП, ___.___. року народження, громадянки ____; батька: __ ПІБ, ___.___. року народження, громадянина ____.

Відповідно до положень статей 145–147 СК України, дитині визначено прізвище, ім'я та по батькові: _____ (прізвище, ім'я по батькові народженої дитини).

Шлюб батьків зареєстровано відповідно до свідоцтва про шлюб від ___.___. року, серії _ №__.

Єдиними наявними документами, що підтверджують факт народження дитини на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях відповідно до Закону України «Про особливості державної політики

із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях від 18 січня 2018 р. №2268-VIII (далі – Закон №2268-VIII), є:

- медична довідка про народження від ___ року, серії № _;
- свідоцтво про народження від ___ року, серії № _;

що видані медичними закладами, органами реєстрації та іншими незаконними органами (установами), що знаходяться на ТОТ України (копії додаються).

Відповідно до ст. 1 Закону №2268-VIII «...тимчасово окупованими територіями у Донецькій та Луганській областях на день ухвалення цього Закону визнаються частини території України, в межах яких збройні формування Російської Федерації та окупаційна адміністрація Російської Федерації встановили та здійснюють загальний контроль, а саме:

- 1) сухопутна територія та її внутрішні води у межах окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей;
- 2) внутрішні морські води, прилеглі до сухопутної території, визначеної пунктом 1 цієї частини;
- 3) надра під територіями, визначеними пп. 1 і 2 цієї частини, та повітряний простір над цими територіями.

Межі та перелік районів, міст, селищ і сіл, частин їх територій, тимчасово окупованих у Донецькій та Луганській областях, визначаються Президентом України за поданням Міністерства оборони України, підготовленим на основі пропозицій Генерального штабу Збройних Сил України...».

Статтею 2 Закону №2268-VIII передбачено, що «...діяльність збройних формувань Російської Федерації та окупаційної адміністрації Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, що суперечить нормам міжнародного права, є незаконною, а будь-який виданий у зв'язку з такою діяльністю акт є недійсним і не створює жодних правових наслідків, крім документів, що підтверджують факт народження або смерті особи на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, які додаються відповідно до заяви про державну реєстрацію народження особи та заяви про державну реєстрацію смерті особи...».

Станом на поточну дату зміни до Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» від 1 липня 2010 р. № 2398-VI та Наказу Міністерства юстиції України «Про затвердження Правил державної реєстрації актів громадянського стану в Україні» від 18 жовтня 2000 р. № 52/5 зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 жовтня 2000 р. за № 719/4940 щодо реєстрації факту народження дитини на підставі документів, виданих на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, не внесені.

Наказом Міністерства юстиції України «Про затвердження Правил державної реєстрації актів громадянського стану в Україні» від 18 жовтня 2000 р. № 52/5, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 жовтня 2000 р. за № 719/4940 визначено, що державна реєстрація народження на підставі рішення суду про встановлення факту народження на тимчасово окупованій території України проводиться відділом державної реєстрації актів цивільного стану за місцем ухвалення рішення суду в день надходження копії такого рішення або будь-яким відділом державної реєстрації актів цивільного стану в день її пред'явлення заявником.

Отже, отримати документи, що підтверджують факт народження за зразками чинного законодавства України, здійснити реєстрацію факту народження дитини та отримати відповідне свідоцтво про народження без рішення суду не є можливим.

Встановлення факту народження в судовому порядку необхідно для подальшої реєстрації цього факту в органах державної реєстрації актів цивільного стану та отримання відповідного документа – свідоцтва про народження, згідно з чинним законодавством України.

Законом №2268-VIII ч. 1 ст. 5 Закону України «Про судовий збір» (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 14, ст. 87 із наступними змінами) доповнено п. 21 такого змісту:

«21) заявники – у справах за заявами про встановлення фактів, що мають юридичне значення, поданих у зв'язку із збройною агресією, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією території України, надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру, що призвели до вимушеного переселення з тимчасово окупованих територій України, загибелі, поранення, перебування в полоні, незаконного позбавлення волі або викрадення, а також порушення права власності на рухоме та/або нерухоме майно.

Факт реєстрації народження відповідно до статті 317 ЦПК України є таким, що має юридичне значення і подане у зв'язку з тимчасовою окупацією частини Донецької та Луганської областей.

Відповідно до вимог ЦПК України підтверджую, що мною не подано інших заяв про встановлення факту народження з тим самим предметом і тих самих підстав.

Згідно з ч. 2 ст. 317 ЦПК України (далі – ЦПК України) справи про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території, визначеній Верховною Радою України, розглядаються невідкладно з моменту надходження відповідної заяви до суду.

Відповідно до листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 квітня 2017 р. № 9-697/0/-17 термін «невідкладно» розуміється як розгляд справи в пріоритетному, першочерговому

порядку, що означає розгляд заяви відразу після передання її у провадження конкретного судді. При цьому першочерговий порядок розгляду справи означає її розгляд раніше інших справ.

На підставі вищевикладеного, керуючись положеннями статей 293, 315–317, 430 ЦПК України,

ПРОШУ СУД:

1. Прийняти та розглянути цю заяву в порядку окремого провадження відповідно до особливостей провадження у справах про встановлення факту народження на тимчасово окупованій території України.

2. Звільнити Заявника від сплати судового збору на підставі п. 21 ст. 5 Закону України «Про судовий збір».

3. Встановити факт народження дитини _____ (прізвище, ім'я, по батькові дитини) в _____ (місце народження, населений пункт, що розташований на тимчасово окупованій території України) ___.__ року народження, від батьків: матері: __ ПІБ, ___.__ року народження, громадянки __; батька: __ ПІБ, ___.__ року народження, громадянина __ з метою подальшої реєстрації в органах державної реєстрації актів цивільного стану та отримання відповідного свідоцтва про народження.

4. Допустити негайне виконання рішення суду у цій справі.

До заяви додаю:

1. Копію паспорта громадянина України (батька) на __ арк.

2. Копію паспорта громадянки України (матері) на __ арк.

3. Копію ІПН на __ арк.

4. Копію свідоцтва про одруження батьків на __ арк.

5. Копію меддовідки про народження (незаконний документ) на __ арк.

6. Копію свідоцтва про народження (незаконний документ) на __ арк.

7. Відмова органу РАЦСу в реєстрації факту народження.

8. Копію заяви та копії всіх доданих до неї документів, відповідно до кількості заінтересованих осіб на ____ арк.

Дата _____ Підпис _____ / _____

Зразок Заяви до суду про видачу судового наказу про стягнення аліментів на утримання дитини

ДО СУДУ: Найменування суду
Адреса

ЗАЯВНИК: Громадянка/нин України ПІБ
___. ___. ___. року народження.
Паспорт серія ___ номер ____, виданий
___. ___. ___. року _____ УМВС України в _____.
Реєстраційний номер облікової картки
платника податків: _____
Зареєстрована/ний за адресою:

Фактично мешкаю: _____.
Засоби зв'язку:
Поштова адреса: _____.
Адреса електронної пошти: _____.
Телефон: _____

БОРЖНИК: ГРОМАДЯНКА/НИН УКРАЇНИ ПІБ,
___. ___. ___. року народження.
Паспорт серія ___ номер ____, виданий
___. ___. ___. року _____ УМВС України в _____.
Реєстраційний номер облікової картки
платника податків: _____
Зареєстрована/ний за адресою:

Фактично мешкаю: _____.
Засоби зв'язку:
Поштова адреса: _____.
Адреса електронної пошти: _____.
Телефон: _____

ЗАЯВА

про видачу судового наказу про стягнення аліментів на утримання дитини

___. ___. ___. року ПІБ (дошлюбне прізвище ___) (далі по тексту – «Заявник») зареєструвала/зареєстрував шлюб з ПІБ (дошлюбне прізвище ___) (далі по тексту – «Боржник») про що було видано свідоцтво про шлюб серії __ номер ___ від __ квітня ____ року Відділом реєстрації актів громадянського стану _____ управління юстиції _____ (копія додається) і проживала/про-

живав з ним/нею однією сім'єю до __. __. __ року (встановлено Рішенням ____ суду від __. __. __ року в справі № ____ про розірвання шлюбу, копія додається).

На даний час Боржник проживає: ____.

Від даного шлюбу у сторін є дитина: ПІБ, __. __. __ року народження, свідоцтво про народження серії ____ номер ____ від __. __. __ року, видане Відділом реєстрації актів громадянського стану __ управління юстиції ____ (копія додається), яка на даний момент проживає разом із Заявником за адресою: ____.

Проживання дитини з одним із батьків не позбавляє обох батьків від права спілкування з дитиною та обов'язку виховувати дітей, піклуватися про них та матеріально їх забезпечувати.

Заявник не має наміру перешкоджати Боржнику в здійсненні його прав та обов'язків щодо їх дитини.

Згідно з Рішенням ____ суду від __. __. __ року в справі № ____ про розірвання шлюбу, шлюб між Заявником та Боржником було розірвано. Дата набрання законної сили __. __. __.

Відповідно до ст. 3 Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 р. (ратифікована постановою Верховної Ради України від 27 лютого 1991 р. № 789-XII і набула чинності для України 27 вересня 1991 р.), в усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини.

А відповідно до ст. 27 цієї Конвенції, держави-учасниці визнають право кожної дитини на рівень життя, необхідний для фізичного, розумового, духовного, морального і соціального розвитку дитини.

Відповідно до ч. 2, ч. 3 ст. 150 СК України, батьки зобов'язані піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток. Батьки зобов'язані забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя.

Таким чином, дитині в будь-якому разі повинен бути забезпечений належний рівень життя, необхідний для фізичного, розумового, духовного, морального і соціального розвитку дитини.

Такий рівень Заявник не зможе забезпечити самостійно, тому Боржник – батько/мати, який/яка здоровий/здорова та працездатний/працездатна, зможе рівною мірою із Заявником забезпечувати потреби дитини. Оскільки Боржник не надавав зароблені кошти на потреби сім'ї, в тому числі дитині, у Заявника є підстави вважати, що Боржник і в подальшому в добровільному порядку буде ухилятися від постійного матеріального утримання дитини, тобто сплати аліментів. Відповідно до ст. 180 СК України батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття.

Відповідно до п. 17 Постанови Пленуму Верховного Суду України 15 травня 2006 р. №3 «Про застосування судами окремих норм Сімейного кодексу України при розгляді справ щодо батьківства, материнства та стягнення аліментів» за відсутності домовленості між батьками про сплату аліментів на дитину той із них, з ким вона проживає, вправі звернутися до суду з відповідним позовом.

Згідно з ч. 3 ст. 181 СК України, за рішенням суду кошти на утримання дитини (аліменти) присуджуються у частці від доходу її матері, батька або у твердій грошовій сумі за вибором того з батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина.

Відповідно до ст. 183 СК України, частка заробітку (доходу) матері, батька, яка буде стягуватися як аліменти на дитину, визначається судом (ч. 1) той із батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів у розмірі на одну дитину – однієї чверті... заробітку (доходу) платника аліментів, але не більше десятия прожиткових мінімумів на дитину відповідного віку (ч. 5).

Відповідно до ст. 184 СК України, суд за заявою одержувача визначає розмір аліментів у твердій грошовій сумі (ч. 1) той із батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів у розмірі 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку (ч. 3).

Згідно з ч. 2 ст. 182 СК України, розмір аліментів має бути необхідним та достатнім для забезпечення гармонійного розвитку дитини. Розмір аліментів на дитину відповідного віку становить... .

Відповідно до ч. 1 ст. 191 СК України аліменти на дитину присуджуються за рішенням суду від дня пред'явлення позову, а в разі подання заяви про видачу судового наказу – із дня подання такої заяви.

Ч. 1 ст. 28 ЦПК України передбачено, що позови про стягнення аліментів, збільшення їх розміру, оплати додаткових витрат на дитину, стягнення неустойки (пені) за прострочення сплати аліментів, індексацію аліментів, зміну способу їх стягнення, про визнання батьківства відповідача, позови, що виникають з трудових правовідносин, можуть пред'являтися також за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача. Законом України «Про забезпечення прав та свобод внутрішньо переміщених осіб» у ст. 5 визначено, що Довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи засвідчує місце проживання внутрішньо переміщеної особи на період наявності підстав, зазначених у статті 1 цього Закону. Відповідно до Довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи від __.__.__ року за номером ____ (копія додається) місцем проживання Заявника та дитини відповідно до Довідки про

взяття на облік внутрішньо переміщеної особи від __.__.__ року за номером _____.

Відповідно до Закону України «Про судовий збір» (п. 3 ч. 1 ст. 5) від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються: ...позивачі – у справах про стягнення аліментів, збільшення їх розміру, оплату додаткових витрат на дитину, стягнення неустойки (пені) за прострочення сплати аліментів, індексацію аліментів чи зміну способу їх стягнення, а також заявники у разі подання заяви щодо видачі судового наказу про стягнення аліментів.

На підставі викладеного та відповідно до ст. 180, ч. 3 ст. 181, ст. 182; ч. 1, ч. 5 ст. 183, ст. 184, ч. 1 ст. 191 СК України, керуючись статтями 28, 160–173 ЦПК України, ст. 5 Закону України «Про судовий збір»

ПРОШУ:

1. Прийняти заяву до розгляду.

2. Видати судовий наказ, яким стягнути з Боржника _____, __.__.__ року народження, паспорт серія __ номер _____, виданий ____ року _____, реєстраційний номер облікової картки платника податків: _____ аліменти на утримання неповнолітньої дитини _____, __.__.__ року народження, в розмірі 1/4 частини від всіх видів заробітку, але не менше прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, та не більше десяти прожиткових мінімумів на дитину відповідного віку, починаючи з дня пред'явлення заяви і до досягнення дитиною повнолітнього віку.

3. Відповідно до ст. 430 ЦПК України допустити негайне виконання наказу у межах сплати платежу за один місяць.

Додатки:

1. Копія паспорта заявника.

2. Копія реєстраційного номера облікової картки платника податків заявника.

3. Копія паспорта боржника (за наявності).

4. Копія реєстраційного номера облікової картки платника податків (за наявності).

5. Копія свідоцтва про шлюб.

6. Копія свідоцтва про народження.

7. Копія рішення _____ від __.__.__ року в справі № _____ про розірвання шлюбу.

8. Копія довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи від __.__.__ року за номером __.

9. Копія довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи від __.__.__ року за номером __.

Дата _____

Підпис _____/_____

Зразок Заяви про відновлення втраченого судового провадження

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС: Громадянка/нин України ПІБ
_____. року народження.
Паспорт серія ____ номер____, виданий
____. року _____ УМВС України в ____.
Реєстраційний номер облікової картки
платника податків: _____
Зареєстрована/ний за адресою:

Фактично мешкаю: _____.
Засоби зв'язку:
Поштова адреса: _____.
Адреса електронної пошти: _____.
Телефон: _____

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС: Громадянка/нин України ПІБ
_____. року народження.
Паспорт серія ____ номер____, виданий
____. року _____ УМВС України в ____.
Реєстраційний номер облікової картки
платника податків: _____
Зареєстрована/ний за адресою:

Фактично мешкаю: _____.
Засоби зв'язку:
Поштова адреса: _____.
Адреса електронної пошти: _____.
Телефон: _____

ЗАЯВА

про відновлення втраченого судового провадження

Я, ПІБ _____, ____ року народження, є громадянкою/громадянином України та маю правовий статус внутрішньо переміщеної особи, що підтверджується відповідними документами.

У провадженні _____ (найменування суду) знаходилась справа № _____ за позовом ПІБ _____, ____ року народження до ПІБ _____, _____ року народження про стягнення на утримання ПІБ _____, ____ року народження, аліментів у розмірі _____, щомісячно, починаючи з _____ і до досягнення дитиною повноліття.

Рішенням _____ (найменування суду) позов ПІБ _____, _____ року народження до ПІБ _____, _____ року народження було задоволено.

У Єдиному державному реєстрі судових рішень відповідне рішення _____ (найменування суду), яке було прийнято у справі _____ від _____ року відсутнє.

Підтвердженням факту розгляду та вирішення _____ (найменування суду) від _____ року є копія _____ (найменування документів, які є в наявності).

На теперішній час у заявника виникла необхідність отримати рішення та дублікат виконавчого листа про стягнення аліментів з відповідача для відновлення втраченого виконавчого провадження.

ПІБ _____, _____ року народження дитини, аліменти не сплачує, у зв'язку з чим дитина має право на отримання тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, яку можна отримати тільки відновивши виконавче провадження по справі.

Згідно з п. 2 Порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 р. № 189, тимчасова допомога призначається у разі, коли: *рішення суду про стягнення аліментів з одного з батьків не виконується у зв'язку з ухиленням від сплати аліментів або відсутності у боржника коштів та іншого майна, на які за законом може бути звернено стягнення.*

Згідно з п. 6 Порядку, для призначення тимчасової допомоги одержувач подає органу праці та соціального захисту населення за місцем проживання (перебування): *рішення суду (виконавчий лист) про стягнення з одного з батьків аліментів на дитину; довідку державної виконавчої служби, що підтверджує факт несплати аліментів одним з батьків протягом шести місяців, що передують місяцю звернення.*

Відповідно до ст. 488 ЦПК України відновлення втраченого повністю або частково судового провадження в цивільній справі, закінченій ухваленням рішення або у якій провадження закрито, проводиться у порядку, встановленому цим Кодексом.

Стаття 489 ЦПК України визначає, що втрачене судове провадження у цивільній справі може бути відновлене за заявою учасника справи або за ініціативою суду.

Згідно зі ст. 490 ЦПК України заява про відновлення втраченого судового провадження подається до суду, який розглядав справу як суд першої інстанції.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1085-р від 07.11.2014 року затверджено перелік населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, до яких належить, в тому числі, _____.

Згідно із Розпорядженням Кабінету Міністрів України за № 1275-р від 02 грудня 2015 року місто _____ входить до переліку населених пунктів, на території яких здійснювалась антитерористична операція.

Відповідно до Розпорядження Вищого спеціалізованого суду _____ від _____ (вибрати необхідне розпорядження за посиланням <https://court.gov.ua/ato/>) справи, підсудні _____ (найменування суду) вирішуються _____ (найменування суду).

Згідно зі ст. 495 ЦПК України у справі про відновлення втраченого провадження заявник звільняється від оплати судових витрат.

Прошу розглянути справу за моєї відсутності у зв'язку з тим _____ (аргументація).

На підставі викладеного та керуючись статтями 488–495 ЦПК України,

ПРОШУ:

1. Відновити втрачене судове провадження по цивільній справі за позовом ПІБ _____, _____ року народження до ПІБ _____, _____ року народження про стягнення на користь ПІБ _____, року народження _____ на утримання ПІБ _____, _____ року народження, аліменти у розмірі _____ щомісячно, починаючи з _____ року і до повноліття дитини.

2. Видати дублікат виконавчого листа по справі.

Додатки:

1. Копія паспорта.
2. Копія Довідки про взяття на облік ВПО.
3. Копія свідоцтва про народження дитини.
4. Копія свідоцтва про розірвання шлюбу.
5. Копія заяви з додатками.

Дата _____ Підпис _____/_____

Зразок клопотання до суду про звільнення від сплати судового збору

ДО СУДУ: Найменування
Адреса

ПОЗИВАЧ: Громадянка/нин України ПІБ
... року народження.
Паспорт серія ___ номер ____, виданий
... року _____ УМВС України в ____.
Реєстраційний номер облікової картки
платника податків: _____
Зареєстрована/ний за адресою:

Фактично мешкаю: _____.
Засоби зв'язку:
Поштова адреса: _____.
Адреса електронної пошти: _____.
Телефон: _____

КЛОПОТАННЯ про звільнення від сплати судового збору

Мною, _____, подано позовну заяву «про визнання бездіяльності суб'єкта владних повноважень протиправною та зобов'язання вчинити певні дії» до (зазначити Відповідача).

Відповідно до ст. 44 Кодексу адміністративного судочинства України передбачено, що особи, які беруть участь у справі, мають певні права, в тому числі право заявляти клопотання.

Згідно з положенням ст. 8 Закону України «Про судовий збір» та ст. 133 КАС України, враховуючи майновий стан сторони, суд може своєю ухвалою відстрочити або розстрочити сплату судового збору на певний строк, але не довше ніж до ухвалення судового рішення у справі. Суд може *зменшити розмір судового збору або звільнити від його сплати* на підставі, зазначеній у частині першій цієї статті.

Позивач має статус внутрішньо переміщеної особи, подання зазначеного позову прямо пов'язано з правом на соціальні гарантії та соціальний захист. Позов стосується права позивача на фінансову стабільність та забезпеченість достатнього життєвого рівня.

У зв'язку з прийняттям відповідачем оскаржуваного рішення, позивача позбавлено засобів для існування.

Сплата судового збору є «непосильною» сумою для позивача, адже на теперішній час фінансову підтримку надають родичі та близькі.

Ураховуючи вищевикладене та керуючись ст. 44 Кодексу адміністративного судочинства України, ч. 2 ст. 8 Закону України «Про судовий збір», –

ПРОШУ:

Звільнити мене, _____ (ПІБ), _____ року народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків: _____, від сплати судового збору у справі за позовною заявою «про визнання бездіяльності суб'єкта владних повноважень проти-правною та зобов'язання вчинити певні дії» до (зазначити Відповідача), код ЄДРПОУ: _____, про що винести відповідну ухвалу.

Додаток:

Копія довідки про доходи від _____ року на 1 арк.

Дата _____ Підпис _____/_____

СУДОВА ПРАКТИКА

До розділу «Щомісячна грошова адресна допомога ВПО для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг»

За останні кілька років почастишали випадки притягнення до кримінальної відповідальності ВПО за ст. 190 КК України (заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою (шахрайство)). До кримінальної відповідальності за цією статтею держава притягає тих ВПО, у яких є переплати за адресною допомогою, у зв'язку із поданням неправдивих даних.

У різний період, в п. 6 Постанови КМУ № 505 були встановлені різні обмеження на отримання адресної допомоги:

– **у період між 07.10.2014 р. по 23.04.2015 р.:**

1) будь-хто з членів сім'ї має у володінні житлове приміщення, розташоване в регіонах, відмінних від ТОТ України та районів проведення АТО;

2) у володінні сім'ї є два або більше транспортних засоби, що підлягають державній реєстрації та обліку в Державтоінспекції (автобусів, вантажних і легкових автомобілів). При цьому не враховувалися транспортні засоби, отримані або придбані на пільгових умовах через уповноважені органи, а також транспортні засоби вітчизняного виробництва, які перебувають в експлуатації протягом більш ніж 10 років з дати випуску, та інші транспортні засоби, що знаходяться в експлуатації протягом більш як 15 років з дати випуску;

3) хто-небудь з членів сім'ї має на депозитному банківському рахунку кошти в сумі, що перевищує 10-кратний розмір прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб;

– **у період між 24.04.2014 р. по 09.09.2015 р.:**

1) будь-хто з членів сім'ї має у власності житлове приміщення, розташоване у регіонах, відмінних від ТОТ України і районів проведення АТО;

2) без змін;

3) без змін;

– **у період з 09.09.2015 р. по 03.06.2017 р.:**

1) будь-хто з членів сім'ї має у власності житлове приміщення, розташоване в регіонах, відмінних від ТОТ України, районів проведення АТО і населених пунктів, розташованих на лінії зіткнення;

2) будь-хто з членів сім'ї має на депозитному банківському рахунку кошти в сумі, що перевищує 10-кратний розмір прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб;

– **у період з 03.06.2017 р. по 07.07.2017 р.:**

1) будь-хто із членів сім'ї має у власності житлове приміщення/частину житлового приміщення, що розташоване в інших регіонах, ніж ТОТ України, населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та населених пунктах, що розташовані на лінії зіткнення, крім житлових приміщень, які непридатні для проживання, що підтверджується відповідним актом технічного стану;

2) без змін;

– **у період з 07.07.2017 р. по 16.09.2017 р.:**

1) будь-хто із членів сім'ї (крім сімей, до складу яких входять військово-службовці з числа ВПО, які захищають незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України та беруть безпосередню участь в АТО, забезпечують її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах АТО) має у власності житлове приміщення/частину житлового приміщення, яке розташоване в інших регіонах, ніж ТОТ України, населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та населених пунктах, які розташовані на лінії зіткнення, крім житлових приміщень, які непридатні для проживання, що підтверджується відповідним актом технічного стану;

2) без змін;

– **у період з 16.09.2017 р. по 08.09.2018 р.:**

1) будь-хто з членів сім'ї (крім сімей, до складу яких входять військово-службовці з числа ВПО, які захищають незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України та беруть безпосередню участь в АТО, забезпечують її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах АТО) має у власності житлове приміщення/частину житлового приміщення, що розташоване в інших регіонах, ніж ТОТ України, населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та населених пунктах, що розташовані на лінії зіткнення, крім житлових приміщень, які непридатні для проживання, що підтверджується відповідним актом технічного стану;

2) будь-хто з членів сім'ї має на депозитному банківському рахунку (рахунках) кошти у сумі, що перевищує 25-кратний розмір прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб;

– **у період з 08.09.2018 р. по теперішній час:**

1) будь-хто із членів сім'ї (крім сімей, до складу яких входять військово-службовці з числа ВПО, які захищають незалежність, суверенітет і територі-

альну цілісність України та беруть безпосередню участь у заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації) має у власності житлове приміщення/частину житлового приміщення, яке розташоване в інших регіонах, ніж ТОТ у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим і м. Севастополь, населені пункти, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та населених пунктах, які розташовані на лінії зіткнення, крім житлових приміщень, які непридатні для проживання, що підтверджується відповідним актом технічного стану;

2) будь-хто з членів сім'ї має на депозитному банківському рахунку (рахунках) кошти у сумі, яка перевищує 25-кратний розмір прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб.

Тобто, якщо ВПО при заповненні заяви на отримання адресної допомоги не вказала інформацію про житло, автомобілі, депозити (залежно від періоду), і при цьому отримувала адресну допомогу, то по даній АД виникла переплата (суми у всіх різні), і така переплата повинна бути повернута до державного бюджету.

З огляду на аналіз випадків, перш за все співробітники УПСЗН за результатами верифікації отримують інформацію про переплату по АД. Після чого осіб, за якими виявлено переплату, повідомляють листом і / або телефонним дзвінком про таку переплату і просять надати пояснення та повернути кошти. Не ігноруйте листи про переплату – відповідайте на них.

По деяких областях України є випадки порушення кримінальних справ проти ВПО щодо отримання АД у зв'язку із поданням недостовірної інформації.

У разі виклику Вас до правоохоронних органів не ігноруйте правову допомогу та зверніться до адвоката з кримінального права.

Приклади судових вироків:

Справа № 457/1117/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/63275419>

Справа № 755/13492/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/62254518>

Справа № 755/14766/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/62190438>

Справа № 755/14686/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/61940480>

Справа № 755/14691/16-к

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/62225104>

До розділу «Деякі питання здійснення соціальних виплат ВПО» Постанова КМУ № 365

У червні 2016 р. КМУ Постановою № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» затвердив нові умови для реалізації внутрішньо переміщеним особам права на соціальне та/або пенсійне забезпечення.

Позиція органів судової влади стосовно Постанови КМУ № 365 від 8 червня 2016 р.

З 888 справ у першій інстанції, із них 3 841 рішення щодо невиконання пенсії.

Аналіз 515 судових рішень свідчить, що у 90 % випадків позиція судів першої та другої інстанцій полягає у тому, що: Кабінету Міністрів Конституцією України не надано право на обмеження конституційних прав громадян.

Станом на поточну дату в Єдиному державному реєстрі судових рішень за відповідними критеріями пошуку знайдено інформацію про прийняття Верховним судом 74 позитивних рішень¹ у справах щодо забезпечення права внутрішньо переміщених осіб щодо виплати належної громадянам відповідної пенсії, інших видів соціальних виплат та допомоги відповідно до встановлених правил НПА вищої юридичної сили – законів, без урахування положень Постанови № 365. Всі означені судові рішення стосуються здійснення права ВПО на отримання пенсійних виплат.

Так, Верховний Суд у своїх рішеннях зазначає про таке:

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» має вищу юридичну силу, аніж постанова КМУ № 365 від 8 червня 2016 р., якою затверджено Порядок здійснення контролю за проведенням соціальних виплат ВПО за місцем їх фактичного проживання/перебування, а тому його норми мають бути пріоритетними до спірних правовідносин².

2. Встановлення у ст. 49 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» підстави припинення та поновлення виплати

¹ Критерії пошуку: Пошук за контекстом: Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам /Постанова 365/ Постанова №365 пенсія внутрішньо переміщені особи; Форма судового рішення: Постанова, Рішення.

² Номери справ 263/7763/17; 243/8033/17; 415/4313/17; 234/11095/17; 234/11937/17; 219/9003/17; 582/1001/17; 415/4918/17; 233/3903/17; 243/6401/17; 243/4732/17; 408/2863/17-а; 428/6025/17 та ін.

пенсії. Зазначений перелік підстав для припинення виплати пенсії розширеному тлумаченню не підлягає¹.

3. Згідно з ч. 2 ст. 2 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» реєстрація місця проживання чи місця перебування особи або її відсутність не може бути умовою реалізації прав і свобод, передбачених Конституцією, законами чи міжнародними договорами України, або підставою для їх обмеження. Таким чином, держава зобов'язана гарантувати громадянам право на соціальний захист, а обмеження цього права можливо лише на підставі законів, що приймаються Верховною Радою України².

4. За змістом конституційних норм, КМУ не наділений правом вирішувати питання, які належать до виключної компетенції Верховної Ради України, так само як і приймати правові акти, які підміняють або суперечать законам України. Згідно з п. 6 ч. 1 ст. 92 Конституції України виключно законами України визначаються, зокрема, форми і види пенсійного забезпечення, захисту, форми і види пенсійного забезпечення. У преамбулі до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» зазначено, що зміна умов і норм загальнообов'язкового державного пенсійного страхування здійснюється виключно шляхом внесення змін до цього Закону. Конституційне поняття «Закон України», на відміну від поняття «законодавство України», не підлягає розширеному тлумаченню, це – НПА, прийнятий Верховною Радою України в межах повноважень. Зміни до закону вносяться за відповідно встановленою процедурою Верховною Радою України шляхом прийняття закону про внесення змін. НПА КМУ є підзаконними, а тому не можуть обмежувати права громадян, які встановлено законами³.

5. Припиняючи виплати пенсії за відсутності передбачених законами України підстав, порушується право на отримання пенсії. При цьому право на отримання пенсії є об'єктом захисту за ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод⁴.

6. З огляду на практику Європейського суду з прав людини, припинення виплати пенсії на підставах, передбачених Постановою КМУ № 365 від 8 черв-

¹ Номери справ 428/6579/17; 233/4008/17; 233/4105/17; 263/7763/17; 243/8033/17; 415/4313/17; 234/11095/17; 234/11937/17; 219/9003/17; 415/4918/17; 582/1001/17; 233/3903/17; 425/1459/17; 243/6821/17; 644/6336/17; 243/6401/17; 243/4732/17; 235/4162/17; 243/6815/17; 573/1759/17; 408/2858/17-а; 225/3766/17; 234/12389/17; 243/6383/17; 243/6396/17; 591/5261/17; 263/7764/17; 233/3657/17 та ін.

² Номери справ 233/4008/17; 243/7507/17; 242/3044/17; 591/5261/17; 408/2863/17-а; 428/6025/17 та ін.

³ Номери справ 805/402/18-а та ін.

⁴ Номери справ 219/10988/16-а; 219/50/17; 310/8366/16-а (2-а/310/710/16); 243/7306/17 та ін.

ня 2016 р. мають дискримінаційний характер, оскільки обмеження права на отримання пенсії відбувається за ознакою місця проживання. Відповідно до практики Європейського суду з прав людини право громадянина на призначення пенсії не може бути пов'язано з такою умовою, як постійне місце проживання або реєстрація місця проживання, а Держава відповідно до конституційних принципів зобов'язана гарантувати це право незалежно від того, де проживає особа, пенсія якій призначена¹.

Окремо слід наголосити на *рішенні Верховного Суду* у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду в справі № 646/6250/17, відповідно до якого адміністративний суд не може застосовувати шестимісячний строк звернення до адміністративного суду у справах з вимогами, пов'язаними з виплатою компенсаторної складової доходу, та у справах з вимогами, пов'язаними з виплатою інших складових доходу та доходу в цілому, до якого належить пенсія у разі порушення органом, що призначає і виплачує пенсію законодавства про пенсійне забезпечення.

У квітні 2018 р. Постанова КМУ № 365 зазнала змін, які визначили, що орган, який здійснює соціальні виплати, на підставі рішення комісії призначає (відновлює) таку соціальну виплату з місяця, у якому надійшла заява ВПО. Суми соціальних виплат, які не виплачені за минулий період, обліковуються в органі, що здійснює соціальні виплати, та виплачуються на умовах окремого порядку, визначеного КМУ. Але до цього моменту окремого порядку так і не визначено, тому фактично всі соціальні виплати, у тому числі пенсія за минулий період не сплачується, отримати їх можливо тільки у судовому порядку.

Такі зміни з травня 2018 р. потягнули низку судових позовів переважно до Управління Пенсійного фонду України.

Відповідно до інформації з Єдиного державного реєстру судових рішень за запитом «суми соціальних виплат, які не виплачені за минулий період обліковуються в органі, що здійснює соціальні виплати, та виплачуються на умовах окремого порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України» **знайдено 2901 рішення** станом на 24 травня 2019.

Проведений аналіз дає можливість стверджувати про однозначність позиції судів. Особливу увагу слід приділити рішенням судів апеляційних інстанцій.

Так, *Перший апеляційний адміністративний суд* своєю Постановою у справі № [360/3966/18](#) визначив таке:

«Унаслідок відсутності порядку та механізму виплати особі пенсії за минулий період виникає правова невизначеність щодо змісту обов'язку дер-

¹ Номери справ 521/11358/17; 408/3321/17-а та ін.

жави по виплаті такої заборгованості. Така невизначеність створює умови для свавілля з боку держави, що є несумісним з принципом верховенства права. Взявши на себе обов'язок із виплати особі пенсії за минулий період (ст. 46 Закону № 1058-IV), але при цьому не визначивши певного порядку, держава допустила недобросовісність. Щоправда, ця недобросовісність була допущена урядом, а не відповідачем. Незважаючи на це, носієм обов'язку перед особою виступає держава в цілому. Оскільки у відносинах виконання цього обов'язку державу представляють органи, які уповноважені на нарахування та виплату пенсії, то саме вони повинні нести відповідальність від імені держави.

З огляду на викладене, колегія суддів доходить висновку, що припинення з 1 квітня 2017 р. виплати позивачу раніше призначеної пенсії здійснено відповідачем за відсутності підстав, передбачених ч. 1 ст. 49 Закону № 1058-IV, або підстав, передбачених іншим законом, а, отже, дії відповідача є протиправними. Таким чином, суми пенсії, несплачені позивачу з вини відповідача, мають бути виплачені йому за минулий час без обмеження будь-яким строком.»

У свою чергу, у Постанові у справі № 360/4448/18 та у справі 360/3938/18 суд зазначає:

«Конституційний Суд України у своїх рішеннях № 20-рп/2011 від 26 грудня 2011 року та № 2-рп-99 від 02 березня 1999 року висловив позицію, згідно з якою Кабінет Міністрів України є органом, який забезпечує проведення державної політики у соціальній сфері, повноважний вживати заходів щодо забезпечення прав і свобод людини та проводити політику у сфері соціального захисту.

Згідно з пунктом 6 частини першої статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються, зокрема, форми і види пенсійного забезпечення, захисту, форми і види пенсійного забезпечення.

Особливу увагу варто звернути на те, що у преамбулі до Закону № 1058-IV зазначено, що зміна умов і норм загальнообов'язкового державного пенсійного страхування здійснюється виключно шляхом внесення змін до цього Закону.

Колегією суддів встановлено, що **жодні зміни у вказаному Законі з приводу особливостей виплати заборгованості пенсіонерам, які є внутрішньо переміщеними особами, Верховною Радою не приймались.»**

П'ятий апеляційний адміністративний суд своєю Постановою у справі № 420/6270/18 визнав бездіяльність управління Пенсійного фонду та відзначив:

«...право на певні суми соціальних виплат, у тому числі у разі їх невилати, є втручанням у право на мирне володіння майном (п. 34 рішення Європейського суду з прав людини по справі "Суханов та Льченко проти України" (заяви № 68385/10 та 71378/10), рішення набуло статусу остаточного від 26 вересня 2014 року».

Слід зазначити, що у всіх цих справах суди приймали рішення на користь громадян і зобов'язували виплатити суми, що не були отримані за минулий період.

Тому звернення до суду за захистом своїх прав у даному випадку – дієвий і, на жаль, єдиний механізм повернення сум соціальних виплат за минулий час.

До розділу «Державна допомога сім'ям з дітьми, зокрема допомога при народженні дитини»

Поновлення допомоги при народженні дитини у зв'язку з пропуском 12-місячного строку в судовому порядку.

У разі відмови органу соціального захисту поновити виплату припиненої у 2014 р. допомоги при народженні дитини можливо захистити права дитини та поновити виплати у судовому порядку.

Алгоритм дій:

Одержувач допомоги звертається до Управління за місцем проживання відповідно до довідки ВПО з письмовою заявою про *відновлення* виплати допомоги та виплати суми заборгованості, яка виникла з моменту припинення її виплати.

До заяви додається копія паспорта одержувача допомоги, копія довідки про взяття на облік ВПО та копія свідоцтва про народження дитини.

Заява та документи мають подаватися особисто.

Рекомендуємо! *Складати заяву у двох примірниках для того, щоб на другому примірнику працівники Управління проставили відмітку про отримання заяви (дату прийняття, реєстраційний номер заяви, прізвище та підпис працівника, який прийняв).*

Отримати письмову відмову Управління, яка є підставою для її оскарження в суді. Строк для розгляду заяви та надання відмови складає десять днів.

Оскаржити відмову можливо в судовому порядку впродовж шести місяців з моменту її отримання.

Для звернення до суду необхідно скласти позовну заяву, в якій просити суд:

– витребувати докази в органу соціального захисту населення, матеріали особливої справи, в тому числі електронної, що свідчать про виплату державної допомоги при народженні та її припинення;

- визнати протиправною бездіяльність органу соціального захисту населення, яка полягає у невиконанні, починаючи з __.__. року, державної допомоги при народженні дитини;
- зобов'язати орган соціального захисту населення, поновити виплату державної допомоги при народженні дитини з __.__. року негайно після проголошення судового рішення;
- зобов'язати орган соціального захисту населення виплатити заборгованість по державній допомозі при народженні дитини, негайно після проголошення судового рішення.

Судовий збір. За подання до адміністративного суду адміністративного позову немайнового характеру, який подано фізичною особою, збір становить 0,4 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу. Можна просити суд відстрочити або розстрочити сплату судового збору на певний строк, але не довше ніж до ухвалення судового рішення (на тій підставі, що предметом позову є захист соціальних прав (ст. 8 Закону України «Про судовий збір»)¹.

До позовної заяви треба додати копії всіх документів та копію позовної заяви для органу соціального захисту населення і подати її до окружного адміністративного суду за місцем проживання відповідно до довідки ВПО. Інформацію про суди (поштову адресу та найменування) отримуємо за посиланням <https://court.gov.ua/sudova-vlada/sudy/> на сайті «Судова влада України» або в єдиному контакт-центрі судової влади України за телефоном 0-800-501-492.

Реквізити для сплати судового збору на сайті «Судова влада України» за посиланням <https://court.gov.ua/affairs/sudytax/>.

Важливо! В позовах щодо поновлення допомоги при народженні дитини у зв'язку з пропуском 12-місячного строку та призначення допомоги при народженні на дитину у зв'язку з пропуском 12-місячного строку варто використовувати аргументацію, яка сформулась судовою практикою, а саме:

Згідно зі ст. 1 Конституції – Україна є соціальною та правовою державою. За приписами ч. 2 ст. 3 Основного Закону України права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Статтю 19 Конституції України передбачено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

¹ Приклад клопотання див. у розділі «Зразки правових документів».

Правові відносини, що виникають у сфері соціального захисту сімей з дітьми, регулюються Законом України від 21 листопада 1992 р. № 2811-XII «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (далі – Закон № 2811-XII).

Закон №2811-XII відповідно до Конституції України встановлює гарантований державою рівень матеріальної підтримки сімей з дітьми шляхом надання державної грошової допомоги з урахуванням складу сім'ї, її доходів та віку дітей і спрямований на забезпечення пріоритету державної допомоги сім'ям з дітьми у загальній системі соціального захисту населення.

За приписами ст. 11 Закону № 2811-XII допомога батькам при народженні дитини призначається на підставі свідоцтва про народження дитини, заяви за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади за умови пред'явлення паспорта [...]. Даний перелік документів є вичерпним. [...]

Відповідно до ст. 3 Конвенції про права дитини, ратифікованої постановою Верховної Ради Української РСР від 27 лютого 1991 р. № 789-XII, в усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини. Держави-учасниці зобов'язуються забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом, і з цією метою вживають всіх відповідних законодавчих і адміністративних заходів. Держави-учасниці забезпечують, щоб установи, служби і органи, відповідальні за піклування про дітей або їх захист, відповідали нормам, встановленим компетентними органами, зокрема, в галузі безпеки й охорони здоров'я та з точки зору численності і придатності їх персоналу, а також компетентного нагляду.

Варто зазначити, що допомога при народженні дитини за своєю природою є допомогою самій дитині, а не її батькам.

Приклади позитивної судової практики:

Рішення Донецького апеляційного адміністративного суду від 24 жовтня 2017 р. по справі № 226/1374/17, яким визначено: «припинення виплати допомоги позивачу відбулось не з підстав, передбачених цими нормами. Підставою для припинення виплати фактично стало те, що орган, де позивач отримувала допомогу, є розташованим у м. Донецьку. Отже, колегія суддів підтримує твердження суду першої інстанції, що на позивача не розповсюджується строк подання заяви на поновлення виплати допомоги, передбачений п. 12 Порядку».

Постановою *Донецького апеляційного адміністративного суду* від 13 червня 2017 р. по справі № 226/2082/16-а визначено: «З системного аналізу наведених норм Закону встановлено, що чинним законодавством не передбачені обмеження в часі щодо поновлення виплати допомоги при народженні дитини, припиненої не з вини одержувача».

Призначення допомоги при народженні дитини у зв'язку з пропуском 12-місячного строку в судовому порядку

У разі, якщо мешканці ТОТ не встигли звернутися за допомогою при народженні дитини у встановлений Законом термін, можливо добитися її призначення у судовому порядку.

Алгоритм дій:

- 1) отримати довідку ВПО;
- 2) отримати свідоцтво про народження дитини державного зразка¹;
- 3) звернутися до Управління за місцем проживання відповідно до довідки ВПО з письмовою заявою про призначення державної допомоги після народження дитини²;
- 4) отримати письмову відмову Управління;
- 5) оскаржити відмову в судовому порядку впродовж шести місяців з моменту її отримання.

Для звернення до суду необхідно скласти позовну заяву, в якій просити суд:

- витребувати докази в органу соціального захисту населення – матеріали особової справи, в тому числі електронної, що свідчать про звернення із заявою про призначення державної допомоги при народженні дитини;
- визнати незаконним та скасувати рішення органу соціального захисту населення про відмову в призначенні державної допомоги при народженні дитини;
- зобов'язати орган соціального захисту населення призначити та здійснити виплату державної допомоги при народженні дитини за заявою від ___ . ___ . ___ року.

Судовий збір. За подання до адміністративного суду адміністративного позову немайнового характеру, який подано фізичною особою, збір стано-

¹ Як оформити свідоцтво про народження дитини державного зразка див. у розділі 4 «Державна допомога сім'ям з дітьми, зокрема допомога при народженні дитини».

² Яким чином звернутися та які документи подати див. у розділі 4 «Державна допомога сім'ям з дітьми, зокрема допомога при народженні дитини».

вить 0,4 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу. Можна просити суд відстрочити або розстрочити сплату судового збору на певний строк, але не довше ніж до ухвалення судового рішення (на тій підставі, що предметом позову є захист соціальних прав (ст. 8 Закону «Про судовий збір»)¹.

До позовної заяви треба додати копії всіх документів та копію позовної заяви для органу соціального захисту населення і подати її до окружного адміністративного суду за місцем проживання відповідно до довідки ВПО. Інформацію про суди (поштову адресу та найменування) отримуємо за посиланням <https://court.gov.ua/sudova-vlada/sudy/> на сайті «Судова влада України» або в єдиному контакт-центрі судової влади України за телефоном 0-800-501-492. Реквізити для сплати судового збору на сайті судова влада України за посиланням <https://court.gov.ua/affairs/sudytax/>.

Приклади позитивної судової практики

2 жовтня 2018 р. *Верховний Суд України* виніс рішення у справі № 495/3711/17 про визнання протиправним рішення про відмову в призначенні допомоги при народженні дитини, про зобов'язання призначити та виплатити допомогу при народженні дитини.

Житомирський окружний адміністративний суд у рішенні від 13 листопада 2018 року зобов'язав управління соціального захисту населення призначити і виплатити допомогу при народженні дитини. У своєму рішенні суд зазначає, що позов заявлений фактично в інтересах дитини для її належного матеріального забезпечення та що аналогічна правова позиція висловлена Верховним Судом в постановках від 14 лютого 2018 р. у справі № 591/610/16-а і від 2 жовтня 2018 р. у справі № 495/3711/17.

Перший апеляційний адміністративний суд у рішенні від 12 грудня 2018 р. по справі № 805/2569/18-а наголошує, що нормами Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», а також Порядком призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми передбачено єдину підставу для відмови в призначенні допомоги, а саме: в разі народження мертвої дитини; інших підстав для відмови в призначенні допомоги законодавство не містить.

Луганський окружний адміністративний суд по справі № 360/3286/18 у рішенні від 15 листопада 2018 р. вважає посилання відповідача (органу соціального захисту населення) на те, що позивач звернулась до відповідача для призначення допомоги при народженні дитини після закінчення встановленого Законом 12-місячного строку з дня народження дитини недоречними, оскільки відповідачем в порушення вимог Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій терито-

¹ Приклад клопотання див. у розділі «Зразки правових документів».

рії України» не було прийнято заходів, спрямованих на вирішення проблем, пов'язаних із соціальним захистом позивача, в даному випадку на призначення виплати допомоги і при народженні дитини; не враховано статус позивача як внутрішньо переміщеної особи, що надає особі спеціальні, додаткові права; не надана оцінка поважності причин пропуску позивачем строку звернення до відповідача для призначення допомоги при народженні дитини, у зв'язку з набуттям статусу ВПО.

Важливо! ВПО можуть безоплатно отримати допомогу в складанні та поданні позову, а також веденні справи в окремому адміністративному суді.

Надають безоплатну первинну та вторинну правову допомогу в Україні центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, створені Міністерством юстиції України. Отримати безоплатну правову допомогу можна, звернувшись в найближчий центр з надання безоплатної правової допомоги, з адресами та контактними даними яких можна ознайомитися на сайті Міністерства юстиції України за посиланням <https://legalaid.gov.ua/ua/local-centres> або за єдиним телефонним номером системи безоплатної правової допомоги в Україні – 0-800-213-103 (цілодобово та безоплатно зі стаціонарних і мобільних телефонів у межах України).

До розділу «Тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів»

Порядок отримання судових рішень

Як перевірити інформацію в Єдиному державному реєстрі судових рішень та знайти необхідне рішення суду?

Оперативний та актуальний варіант пошуку в реєстрі – за номером судової справи, у разі якщо такий номер відомий.

Якщо номер судової справи невідомий, то **алгоритм пошуку такий:**

на сайті **Судова влада України** за посиланням <https://court.gov.ua/fair/> у розділі «СПРАВИ» у підрозділі «СТАН РОЗГЛЯДУ СПРАВ» заповнюємо максимально відому інформацію (регіон, суд тощо) у графі «СТОРОНА ПО СПРАВІ» вводимо прізвище, ім'я, по батькові однієї зі сторін по справі та за результатами пошуку можемо дізнатися номер судової справи та всі наявні судові рішення по такій справі.

Як отримати судове рішення?

Звертатися за отриманням судового рішення необхідно до того суду, який таке рішення ухвалив. У разі постанови рішення судом, який наразі знаходиться на ТОТ, звертатися необхідно до виведеного суду.

Усі суди з ТОТ виведені.

Інформацію про виведені суди (поштову адресу та найменування) можна отримати за посиланням <https://court.gov.ua/sudova-vlada/sudy/> на сайті «Судова влада України» або в єдиному контакт-центрі судової влади України за телефоном 0-800-501-492.

Відповідно до ст. 272 ЦПК України та ст. 251 Кодексу адміністративного судочинства України: копії судових рішень можуть бути видані повторно за заявою особи.

Повторне надання копії судового рішення оплачується сьогодні судовим збором – 0,003 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб за кожний аркуш паперу.

Реквізити для сплати судового збору на сайті «Судова влада України» за посиланням <https://court.gov.ua/affairs/sudytax/>.

До заяви про повторне надання копії судового рішення додається оригінал квитанції про сплату судового збору. Така заява може бути подана особисто до канцелярії суду або відправлена засобами поштового зв'язку листом з оголошеною цінністю (містить опис вкладення).

СОЦІАЛЬНІ ПРАВА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

Наталія Чуйко

юристка, правозахисниця,
тренерка з питань захисту прав внутрішньо переміщених осіб

Олеся Ляшук

адвокат, правозахисниця

Видається в авторській редакції

Коректор *О. М. Неццетна*

Комп'ютерна верстка *О. А. Федосєєвої*

Підписано до друку 11.11.2019.
Формат 60×84 1/16. Папір крейдований. Гарнітура Myriad Pro.
Ум. друк. арк. 5,3. Обл.-вид. арк. 4,4. Вид. № 2323. Тираж 500 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80а, Харків, 61002, Україна
Тел./факс (057) 716-45-53
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції – серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Білетченко Г. В.
Тел. (057) 758-35-98

Для нотаток